

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 19.12.2017 № 26-6

ЗВІТ
про результати аудиту ефективності управління об'єктами
державної власності, належними державі матеріальними та
іншими активами у сфері проектування підприємств, що мають
фінансові наслідки для державного бюджету

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
ВСТУП.....	4
1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ПРОГРАМНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПРОЕКТУВАННЯ.....	5
1.1. <i>Нормативно-правове регулювання питань діяльності</i>	5
1.2. <i>Програмне забезпечення розвитку державних підприємств</i>	9
2. ВИКОНАННЯ МІНЕКОНОМРОЗВИТКУ ПОВНОВАЖЕНЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ.....	11
3. АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОЦІНКА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ.....	18
3.1. <i>Аналіз окремих показників фінансово-господарської діяльності</i>	18
3.2. <i>Оцінка ефективності управління державними підприємствами</i>	19
4. ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ТА ЗАКОННІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ В РОЗРІЗІ ПІДПРИЄМСТВ	21
4.1. <i>Державне підприємство “Державний інститут по проектуванню підприємств гірничорудної промисловості “Кривбаспроект”</i>	21
4.2. <i>Державне підприємство “Державний інститут по проектуванню промислових підприємств”</i>	25
4.3. <i>Державне підприємство “Український інститут по проектуванню металургійних заводів”</i>	28
4.4. <i>Державне підприємство “Державний проектний інститут “Діпроверф”</i>	30
4.5. <i>Державне зовнішньоекономічне підприємство “Укркольорпром”</i>	34
4.6. <i>Державне підприємство “Державний проектний інститут по проектуванню підприємств гумової промисловості”</i>	40
4.7. <i>Державне підприємство “Державний науково-дослідний інститут великогабаритних шин”</i>	41
ВИСНОВКИ.....	45
ПРОПОЗИЦІЇ.....	54

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: Закон України “Про Рахункову палату” (статті 4, 7, 10), План роботи Рахункової палати на 2017 рік.

Мета аудиту: оцінка фактичного стану справ щодо законного, ефективного використання у 2016 році та за 9 місяців 2017 року державними підприємствами, що здійснюють діяльність у сфері проектування підприємств, майна, матеріальних та інших активів. Оцінка дій Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо здійснення функції управління об’єктами державної власності, контролю за діяльністю державних підприємств, що є об’єктами аудиту. Формування фінансових ресурсів для наповнення держбюджету, стан сплати підприємствами податків, зборів та інших платежів, що мають фінансові наслідки для державного бюджету.

Аналіз рівня управління фінансово-господарською діяльністю цих підприємств, досягнення визначених цілей та завдань.

Предмет аудиту: порядок використання державними підприємствами у 2016 році та за 9 місяців 2017 року: майна, закріпленого за ними уповноваженим органом управління; доходів, які одержані від реалізації продукції, робіт, послуг та інших видів господарської діяльності; капітальних вкладень; коштів, отриманих з інших джерел, що не заборонені законодавством України. Аналіз нарахування та сплати податків, зборів, інших платежів, що мають фінансові наслідки для державного бюджету.

Нормативно-правові акти, розпорядчі, бухгалтерські, фінансові, статистичні та інші документи, пов’язані з діяльністю підприємств. Система внутрішнього контролю.

Об’єкти аудиту: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку); державні підприємства: “Державний проектний інститут по проектуванню підприємств гумової промисловості” (далі – ДП “Укргумопроект”); “Державний інститут по проектуванню промислових підприємств” (далі – ДП “Діпропром”); “Державний інститут по проектуванню підприємств гірничорудної промисловості “Кривбаспроект” (далі – ДП “Кривбаспроект”); “Український інститут по проектуванню металургійних заводів” (далі – ДП “Укрдіпромет”); “Державний проектний інститут “Діпроверф” (далі – ДП “Діпроверф”); Державне зовнішньоекономічне підприємство “Укркольорпром” (далі – ДП “Укркольорпром”), “Державний науково-дослідний інститут великогабаритних шин” (далі – ДП “Інститут шин”).

Об’єктами аудиту було обрано шість підприємств. Проте під час огляду Державного проектного інституту по проектуванню підприємств гумової промисловості (zareєстроване за адресою: м. Дніпро, вул. Б. Кротова, 16) виявлено ще одне державне підприємство сфери управління Мінекономрозвитку - Державний науково-дослідний інститут великогабаритних шин, яке також zareєстроване і знаходиться за цією ж адресою. При цьому до **Переліку** підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінекономрозвитку, станом на 20.11.2017 ДП “Інститут шин” **не включений**.

Критерії, які використовувалися у ході аудиту:

- відповідність управлінських рішень об'єктів аудиту положенням чинного законодавства;
- дотримання вимог законодавства, актів та рішень уповноваженого органу управління та державних підприємств;
- досягнення держпідприємствами визначених Статутом цілей та максимального результату за рахунок мінімально необхідних витрат матеріальних і фінансових ресурсів; повнота сплати податків, зборів, інших платежів, що мають фінансові наслідки для державного бюджету; рівень збереження активів.

Методи збирання даних:

- аналіз нормативно-правових, програмних, розпорядчих актів, пов'язаних з предметом та об'єктами аудиту;
- аналіз фінансових планів та звітів про їх виконання, первинних бухгалтерських, фінансових, статистичних та інших документів, які є підставою для здійснення операцій з матеріальними та іншими активами;
- перевірка фактичної наявності та стану активів, огляд об'єктів;
- дослідження системи внутрішнього контролю, що запроваджена для досягнення показників економічності, продуктивності і результативності об'єктів аудиту; опитування посадових осіб об'єктів аудиту;
- направлення запитів до Головного управління статистики у Дніпропетровській області, Головного управління ДФС у Дніпропетровській області, Головного управління Пенсійного фонду України у Дніпропетровській області, регіонального відділення Фонду державного майна України (далі – ФДМУ) у Дніпропетровській області щодо діяльності окремих підприємств та опрацювання отриманих відповідей.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: аудит проведено за 2016 рік та 9 місяців 2017 року;

географічні: аудит проведено в містах: Київ, Дніпро, Запоріжжя, Кривий Ріг.

ВСТУП

Охоплені аудитом сім державних підприємств належать до сфери управління Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, які були передані від Міністерства промислової політики, реорганізованого у 2014 році шляхом приєднання до Мінекономрозвитку.

Відповідно до установчих документів підприємства, що є об'єктами аудиту, здійснюють проектні роботи й дослідження, реалізують проектну продукцію, провадять діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах, виконують експертні роботи. Проте лише три з них (ДП “Укрдінромез”, ДП “Дінпропром” та ДП “Кривбаспроект”) **реально займаються проектною діяльністю**, здійснюють розроблення проектно-кошторисної документації для підприємств гірничо-металургійного комплексу, інших галузей національної економіки та іноземних країн. Питома вага доходів від цієї діяльності перевищує 90 відс.

загального обсягу доходів, отриманих підприємствами у 2016 році та за 9 місяців 2017 року. Діяльність цих трьох підприємств є прибутковою.

Решта підприємств, за відсутності ефективного менеджменту, фактично нездатні випускати високоякісну продукцію на основі новітніх досягнень науки і техніки, зокрема, розробляти документацію для будівництва нових, технічного переоснащення та реконструкції діючих підприємств. Питома вага доходів від різного роду досліджень та експертиз є **критично низькою або такою діяльністю взагалі відсутня**. Результати їх діяльності є збитковими. Два підприємства вже кілька років перебувають у процедурах санації та банкрутства, а Державний проектний інститут по проектуванню підприємств гумової промисловості з 2015 року взагалі не функціонує.

Результати аудиту є актуальними, адже існують ризики втрати деяких підприємств. Крім того, за урядовим рішенням усі сім підприємств включені до переліку об'єктів, що підлягають приватизації у 2015–2017 роках. Однак їх приватизація досі фактично не розпочата.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ПРОГРАМНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПРОЕКТУВАННЯ

1.1. Нормативно-правове регулювання питань діяльності

Правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності, встановлює Господарський кодекс України¹ (далі – Кодекс).

Кодекс визначає основні засади господарювання в Україні, регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

До суб'єктів господарювання належать, зокрема, державні підприємства, створені відповідно до цього Кодексу. Загальні положення щодо діяльності підприємств устанавлені статтями 62–71 Кодексу, особливості господарської діяльності державних комерційних підприємств – статтею 75 Кодексу.

Частиною шостою статті 73 Кодексу² визначалось, що органом управління державного унітарного підприємства є керівник підприємства, який призначається органом, до сфери управління якого входить підприємство, і є підзвітним йому.

Слід вказати, що до Кодексу внесено суттєві зміни згідно із Законом України від 02.06.2016 № 1405, які набрали чинності з 25.06.2016. Зокрема, частину шосту статті 73 Кодексу викладено у новій редакції, якою визначено, що органами управління державного унітарного підприємства є:

- керівник підприємства, який призначається (обирається) суб'єктом управління об'єктами державної власності, що здійснює функції з управління

¹ Закон України від 16.01.2003 № 436.

² У редакції, чинній до змін, внесених Законом України від 02.06.2016 № 1405.

підприємством, або наглядовою радою такого підприємства (у разі її утворення) і є підзвітним органу, який його призначив (обрав);

- наглядова рада підприємства, яка в межах компетенції, визначеної статутом підприємства та законом, контролює і регулює діяльність керівника підприємства. Порядок утворення, діяльності та ліквідації наглядової ради державного унітарного підприємства (крім підприємств ОПК) та її комітетів визначено Урядом³ лише у березні 2017 року. Жодне із семи перевірених підприємств не відповідає критеріям, згідно з якими утворення наглядових рад є обов'язковим. Однак **доцільність утворення наглядових рад** на державних унітарних підприємствах, як передбачено пунктом 3 постанови Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 142, **Мінекономрозвитку не розглядалася.**

Правові основи управління об'єктами державної власності визначає Закон України “Про управління об'єктами державної власності”⁴ (далі – Закон № 185). Згідно із Законом № 185, управління об'єктами державної власності – здійснення Кабінетом Міністрів України та уповноваженими ним органами, іншими суб'єктами повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об'єктів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними, з метою задоволення державних та суспільних потреб.

Статтями 3, 4 Закону № 185 визначено, зокрема, що об'єктами управління є майно, яке передане державним комерційним підприємствам, а суб'єктами управління – міністерства (далі – уповноважені органи управління). Повноваження уповноважених органів управління визначені статтею 6 Закону № 185.

Мінекономрозвитку є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, положення про яке затверджено постановою Кабінету Міністрів від 20.08.2014 № 459.

До сфери управління Мінекономрозвитку були передані від Мінпромполітики понад 300 підприємств, у т. ч. цілісні майнові комплекси семи державних підприємств, що є об'єктами аудиту. Два із семи державних підприємств (ДП “Кривбаспроект”, ДП “Укрдїпромет”) включені до Переліку⁵ об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави.

З січня 2016 року Урядом встановлено норматив відрахувань державними унітарними підприємствами частини прибутку (доходу) до державного бюджету на рівні 75 відс. (з 26.10.2016⁶ за винятком державних комерційних підприємств та казенних підприємств, які відповідно до статті 1 Закону України від 26.11.2015 № 848 “Про наукову і науково-технічну діяльність”

³ Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 142.

⁴ Від 21.09.2006 № 185.

⁵ Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 83.

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 724.

(далі – Закон № 848) належать до наукових установ, заснованих на державній власності).

Згідно із частиною другою статті 8 Закону № 848 державні комерційні підприємства, які належать до наукових установ (стаття 1 цього Закону), звільняються від сплати до держбюджету частини чистого прибутку (доходу) за результатами своєї фінансово-господарської діяльності та зобов'язані не менш як 50 відс. чистого прибутку від своєї діяльності спрямовувати на провадження ініціативної наукової і науково-технічної діяльності, фінансування інновацій та розширення власної матеріально-технічної бази.

Статтю 10 Закону України від 13.12.91 № 1977 “Про наукову і науково-технічну діяльність” (втратив чинність згідно із Законом № 848) визначено порядок атестації наукових установ. Аудитом встановлено, що лише **два підприємства**, що перевірялися, мали **свідоцтва про атестацію наукової установи**⁷. Термін їх дії закінчується у грудні 2017 року. Проте фактично ці підприємства не здійснювали наукову діяльність. Усі перевірені підприємства у 2016–2017 роках здійснювали діяльність на загальних засадах.

Державна підтримка надається науковим установам, включеним на підставі наказу Міністерства освіти і науки України (МОН) до Державного реєстру наукових установ, яким надається така підтримка. Встановлено, що за наказами МОН до реєстру в окремих періодах включалися два підприємства – ДП “Укрдіпрометз”⁸ та ДП “Кривбаспроект”⁹. Фактично, **державна підтримка у вигляді податкових пільг, надання дотацій чи фінансування з бюджету не надавалась.**

Заявки та інформаційні матеріали на атестацію, згідно із Порядком проведення атестації наукових установ, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 № 540, підприємства, які перевірялися, станом на 08.12.2017 не подавали.

*Довідково. Для проведення державної атестації наукова установа подає МОН заявку та інформаційні матеріали за формою, що затверджується МОН. На час проведення аудиту **такі форми не затверджено.***

Уряд затвердив Перелік об'єктів державної власності, що підлягають приватизації у 2015–2017 роках¹⁰, та Перелік об'єктів державної власності, що підлягають приватизації після їх виключення із Закону України від 07.07.99 № 847 “Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації” (далі – Закон № 847). До Переліку об'єктів, що підлягають приватизації, включено ДП “Укргумопроект”, ДП “Діпропром”, ДП “Укркольборпром” та ДП “Інститут шин”.

⁷ Видані ще Державним агентством України з управління державними корпоративними правами та майном.

⁸ Накази МОН від 13.10.2003 № 689, від 07.12.2004 № 924, від 05.07.2006 № 511, від 04.04.2013 № 77, від 17.09.2015 № 950, від 13.12.2016 № 1508.

⁹ Накази МОН від 26.05.2003 № 318, від 27.06.2008 № 590.

¹⁰ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2015 № 271.

У 2016 році¹¹ до переліку об'єктів державної власності, що підлягають приватизації, після їх виключення із Закону № 847 було включено ДП “Кривбаспроект”, ДП “Укрдіпрометз” та ДП “Діпроверф”. Отже, **всі сім державних підприємств підлягають приватизації.**

Встановлено, що ДП “Діпроверф” не відноситься до жодного із об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації (стаття 5 Закону України від 04.03.92 № 2163 “Про приватизацію державного майна”). Проте його включено до Переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані, затвердженого Законом № 847, і закріплено за органом управління Мінпромполітики. Мінекономрозвитку, як правонаступник Мінпромполітики, пропозицій щодо уточнення цього переліку в частині виключення ДП “Діпроверф” не подавало.

Наказами ФДМУ¹² ДП “Діпропром”, ДП “Кривбаспроект” та ДП “Укрдіпрометз” включено до Переліків об'єктів груп “В”, “Г”, які підлягають підготовці до продажу в 2016 та 2017 роках. При цьому ДП “Кривбаспроект” та ДП “Укрдіпрометз” підлягають приватизації шляхом корпоратизації після їх виключення із Переліку об'єктів, що не підлягають приватизації. ДП “Укркольорпром”, ДП “Укргумопроект” та ДП “Інститут шин” відносяться до об'єктів малої приватизації (група “А”). За інформацією, наведеною на веб-сайті ФДМУ, продаж цих об'єктів планується на аукціоні.

До Переліку об'єктів державної власності, що підлягають приватизації, ще у травні 2015 року включено ДП “Діпропром”. При цьому Мінекономрозвитку мало забезпечити його передприватизаційну підготовку. З цією метою в Міністерстві було утворено Робочу групу з розроблення проекту передприватизаційної підготовки¹³. Фактично, лише через 2,5 року Міністерством встановлено, що підприємство не здійснює наукову діяльність, та запропоновано здійснити його приватизацію без проведення передприватизаційної підготовки.

У 2016–2017 роках Мінекономрозвитку, в **недотримання вимог пункту 4 постанови** Кабінету Міністрів України від 12.05.2015 № 271, **не здійснено підготовки до продажу жодного із державних підприємств** (ДП “Укркольорпром”, ДП “Укргумопроект”, ДП “Інститут шин”). **Передачу функцій з управління цими об'єктами ФДМУ не забезпечено.**

З 2012 року відповідно до законодавчих актів України ліцензування проектних організацій замінено кваліфікаційними сертифікатами інженерів-проектувальників, що дозволило наситити ринок організаціями з мінімальною штатною чисельністю проектувальників (не більше 2–5 чол.). Ураховуючи, що основним фактором при проведенні закупівель є вартість робіт (послуг), великі

¹¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2016 № 588 (набрала чинності з 13.09.2016).

¹² Накази ФДМУ від 22.01.2016 № 106 (втратив чинність згідно із наказом від 05.10.2016 № 1832) та від 01.03.2017 № 336.

¹³ За наказом Мінекономрозвитку від 09.11.2015 № 1419.

проектні організації, зокрема державні проектні інститути, опинилися в нерівних умовах із дрібними фірмами.

У дрібних фірм відсутні витрати на навчання молодих фахівців, на утримання основних фондів і устаткування, відсутні витрати з оподаткування у вигляді відрахування частини прибутку. При цьому лише інститути, що мають висококваліфікованих спеціалістів і необхідну виробничу базу, можуть готувати якісну проектну продукцію і проводити для її підготовки необхідні інженерні дослідження й вишукування. Це є основою забезпечення безаварійного та високоефективного виробництва і будівництва. Для збереження системи проектування в Україні виникає питання ліцензування підприємств, що мають займатися промисловим проектуванням, насамперед з класом наслідків СС2 і СС3.

1.2. Програмне забезпечення розвитку державних підприємств

Українські проектні інститути, які є галузевими інститутами промисловості, були утворені для здійснення комплексних прогнозних, аналітичних, інженерно-вишукувальних і проектних розробок у різних галузях економіки. Кваліфікація співробітників проектних інститутів мала високий рівень і дозволяла виконувати функції головних проектувальників промислових підприємств, зокрема підприємств з розробки руд кольорових і дорогоцінних металів, металургійних заводів, підприємств та об'єктів машинобудування, суднобудування та ін. За часи існування інститутами сформовані та зберігаються архівні матеріали спроектованих ними об'єктів.

ДП “Діпропром” розроблено понад 90 проектів будівництва та реконструкції різних об'єктів. Серед його замовників – ПАТ “Запоріжсталь”, “Дніпроспецсталь”. На підставі генеральної ліцензії Республіки Казахстан ДП “Діпропром” розробляє проекти та здійснює нагляд за будівництвом цехів Аксуського та Актюбінського заводів феросплавів АТ ТНК “Казхром”.

ДП “Укрдіпромет” є головним проектантом таких підприємств, як Криворіжсталь, Дніпровський металургійний комбінат, Азовсталь, Маріупольський металургійний комбінат та Нижньодніпровський трубний завод. Усього за проектами ДП “Укрдіпромет” побудовано і реконструйовано понад 30 аглофабрик, близько 50 доменних печей, понад 15 конверторних і електросталеплавильних цехів, понад 120 прокатних і трубних цехів, станів.

За проектами ДП “Кривбаспроект” збудовано і реконструйовано цілу низку гірничорудних підприємств і промислових об'єктів в Україні, Росії, Казахстані, Білорусії. Це Інгулецький і Центральний гірничозбагачувальні комбінати, Криворізький Центральний, Держинський, Ленінський рудоремонтні заводи. Це будівництво великих підземних рудників Кривбасу: Суха Балка; Першотравневий; ім. Леніна; ім. Р. Люксембург; ім. Комінтерну та інші.

Засноване у липні 1942 року як проектно-конструкторське бюро при заводі ім. Горького (м. Зеленодольськ, Татарстан), ДП “Діпроверф” станом на 01.12.2017 практично втратило позиції у сфері проектування підприємств

та об'єктів суднобудування. Це був єдиний проектний інститут в суднобудівній галузі України. Однак нині підприємство виконує лише поодинокі проекти, зокрема із житлового будівництва.

Послаблення державного управління національною економікою, зокрема її промисловим комплексом, протягом останніх десятиліть погіршує стратегічні перспективи розвитку країни. В останні роки на науку і виконання науково-технічних робіт для промисловості витрачається 0,56 відс. ВВП, з них із держбюджету – 0,08 відс. (Державна програма розвитку внутрішнього виробництва¹⁴). У 2016–2017 роках ці показники є ще нижчими.

Мінекономрозвитку, відповідно до Положення, має розробляти та організовувати виконання державних цільових програм у промисловому секторі економіки, визначати напрями розвитку наукового і науково-технічного потенціалу галузей промисловості, спрямовувати і контролювати діяльність підпорядкованих йому наукових організацій. Крім того, Міністерство повинно формувати програми науково-технічного розвитку галузей промисловості та організовувати їх виконання. Забезпечення розроблення і реалізації державних програм у сфері промисловості віднесено до компетенції Уряду. Фактично, з 2012 року відсутня будь-яка державна програма, що визначала б основні напрями і шляхи розвитку промисловості України, зокрема здійснення науково-технічного забезпечення, у т. ч. науково-дослідних та проектних робіт об'єктами аудиту. Востаннє така програма була прийнята Урядом ще у 2003 році – Державна програма розвитку промисловості на 2003–2011 роки¹⁵.

Стратегія розвитку промисловості України (за інформацією Мінекономрозвитку) лише розробляється і термін її схвалення невідомий.

Слід вказати, що Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020”, яка схвалена Указом Президента України 12.01.2015, визначає мету, вектори руху, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку з метою впровадження в Україні європейських стандартів життя та виходу України на провідні позиції у світі. Проте Стратегія–2020 навіть не окреслює шляхи забезпечення ефективного використання виробничого та науково-технічного потенціалу промислового комплексу країни. Одним із першочергових в реалізації реформ визначено реформування оборонно-промислового комплексу. Однак жодне із державних підприємств, охоплених аудитом, не реалізує замовлення для ОПК.

Відтак проектні інститути самотужки закріплюють свої позиції на ринку проектних послуг на території України і здійснюють заходи щодо подальшого опанування нових ринків за межами країни. Розвиток внутрішнього ринку виконання проектних робіт можливий за рахунок розширення сфери замовників з підприємствами та організаціями різних галузей промисловості України. Розвиток зовнішнього ринку здійснюється через розширення сфери виконання

¹⁴ Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 12.09.2011 № 1130.

¹⁵ Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2003 № 1174.

проектних робіт на підприємствах країн близького зарубіжжя та інших країн із забезпеченням проектною документацією будівництва “під ключ”.

Використання та розпорядження майном проектних інститутів **на законодавчому рівні достатньо врегульоване**. Господарський кодекс України визначає основні засади господарювання в Україні. Закон України “Про управління об’єктами державної власності” регулює правові аспекти управління цими об’єктами.

Водночас **реалізація державної політики** у галузі промисловості, її науково-технічного розвитку здійснюється **за відсутності комплексу взаємопов’язаних завдань і заходів**, які мають бути спрямовані на вирішення проблем розвитку галузі. **Державна підтримка у вигляді податкових пільг, надання дотацій чи фінансування з бюджету підприємствам не надавалась.**

Задекларована Урядом **приватизація проектних інститутів досі фактично не розпочата і тому її мета – підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів для здійснення структурної перебудови національної економіки, не досягається.**

2. ВИКОНАННЯ МІНЕКОНОМРОЗВИТКУ ПОВНОВАЖЕНЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ

Протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року у складі Мінекономрозвитку виконання завдань у цій сфері здійснював Департамент управління державною власністю. Проте цей **Департамент майже п’ять місяців після затвердження структури апарату Мінекономрозвитку¹⁶ не мав власного положення**. Положення¹⁷ було затверджено лише **наприкінці 2016 року**.

Довідково. Згідно з Положенням до складу департаменту входить три управління: реформування державної власності; державного сектору економіки та корпоративного управління; діяльності суб’єктів господарювання, підпорядкованих Міністерству. В структурі кожного управління – по три відділи.

Положенням про Департамент визначено, що основні завдання, функції та права структурних підрозділів, що входять до складу департаменту, визначаються в положеннях про них. При цьому, з часу затвердження структури Міністерства, положення про структурні підрозділи департаменту затверджено ще пізніше – у березні та травні 2017 року¹⁸. Тобто **функції Департаменту управління державною власністю та його підрозділів були внормовані** лише після затвердження цих положень. Результати аудиту підтвердили **неналежне виконання Мінекономрозвитку функцій з управління об’єктами державних підприємств**, про що наведено далі у Звіті.

¹⁶ Наказ Мінекономрозвитку від 27.02.2015 № 171, зі змінами від 19.07.2016 № 1185.

¹⁷ Наказ Мінекономрозвитку від 15.12.2016 № 2087 “Про затвердження Положення про Департамент управління державною власністю”.

¹⁸ Накази Мінекономрозвитку: від 06.03.2017 № 330; від 24.05.2017 № 753.

- ***Затвердження статутів підприємств***

Державні органи, до сфери управління яких передано державне майно, з дня затвердження акта приймання-передачі зобов'язані внести відповідні зміни до установчих документів підприємств та провести їх державну реєстрацію відповідно до Положення про порядок передачі об'єктів права державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.98 № 1482 (далі – Положення № 1482). Аудитом встановлено, що **Мінекономрозвитку не дотримано вимог пункту 11 Положення № 1482**. У зв'язку з переданням ДП “Укркольорпром” та ДП “Інститут шин” до сфери управління Мінекономрозвитку **зміни до їх статутів не були внесені**. Статути цих підприємств затверджено ще Мінпромполітики у 2007 та 2003 роках відповідно. Також за відсутності контролю з боку Мінекономрозвитку ДП “Укрғумопроект” не забезпечив державної реєстрації свого статуту¹⁹.

- ***Погодження облікової політики підприємств***

У порушення вимог пункту 24 частини першої статті 6 Закону № 185 Мінекономрозвитку **не забезпечено** приведення у відповідність із законодавством внутрішніх положень державних підприємств. Міністерство не зверталось до державних підприємств, що охоплені аудитом, щодо надання йому для розгляду та погодження розпорядчих документів про їх облікову політику. Фактично, **всупереч вимогам Закону** України від 16.07.99 № 996 “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” (далі – Закон № 996) та **Положення** про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затвердженого наказом Мінфіну від 19.12.2006 № 1213, розпорядчі документи про облікову політику Міністерством не погоджувалися.

- ***Призначення на посаду та звільнення з посади керівників підприємств***

Протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року управління державними підприємствами здійснювали: виконуючі обов'язки керівників; керівники, призначені ще Мінпромполітики; керівники, призначені Мінекономрозвитку; керуючий санацією (ДП “Інститут шин” – Рева М. О. з 2004 року²⁰).

У вересні 2016 року Мінекономрозвитку було оголошено конкурсний відбір керівників ДП “Діпроверф” та ДП “Укркольорпром”²¹. За результатами засідання²² постійно діючої комісії з проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що належать до сфери управління Мінекономрозвитку, усі конкурсні пропозиції учасників на посаду керівника ДП “Діпроверф” було відхилено як такі, що не

¹⁹ Статут затверджено наказом Мінекономрозвитку від 27.01.2016 № 112.

²⁰ Ухвала Господарського суду Дніпропетровської області від 21.12.2004.

²¹ Накази Мінекономрозвитку від 08.09.2016 № 1482 та № 1493.

²² Протокол від 14.11.2016 № 15.

відповідають визначеним вимогам і не забезпечують належну ефективність управління підприємством.

Переможцем конкурсного відбору на посаду керівника ДП “Укркольорпром” у листопаді 2016 року комісією визначено Ковалю Ю. О., з яким контракт так і не було укладено. Менш ніж через 5 місяців (квітень 2017 року) з дати проведення конкурсу до нього застосовано захід дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення²³.

Слід зазначити, що Мінекономрозвитку з вересня 2016 року рішення про необхідність проведення конкурсного відбору керівників державних підприємств не приймалося. Як наслідок, після звільнення у листопаді 2016 року керівника ДП “Діпроверф”, у квітні 2017 року – ДП “Укркольорпром”, у червні 2017 року – ДП “Діпропром”, у порушення Порядку²⁴, проведення конкурсу відбору керівників цих підприємств Міністерство не забезпечило.

Встановлено, що із семи охоплених аудитом підприємств Мінекономрозвитку уклалися контракти з керівниками лише двох державних підприємств, що належать до сфери його управління: з гендиректором ДП “Діпроверф” Кравченком С. В. та директором ДП “Укрдіпромет” Стасевським С. Л.

Згідно із статтею 6 Закону № 185 до повноважень органів управління майном віднесено здійснення контролю за дотриманням вимог укладеного з керівником підприємства контракту. Керівник ДП “Діпроверф” Кравченко С. В. відповідні звіти до Мінекономрозвитку не направляв. Як наслідок, Міністерством не здійснювався контроль щодо виконання зобов’язань за цим контрактом.

Мінекономрозвитку у 2016 році та за 9 місяців 2017 року не забезпечило виконання вимог статті 6 Закону № 185 стосовно звільнення з посади керівників державних унітарних підприємств, у яких не утворено наглядову раду, укладення і розірвання з ними контрактів. Мінекономрозвитку контракти з керівниками державних підприємств не переукладало та терміни їх повноважень не продовжувало, чим порушено вимоги пункту 6 Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.93 № 203. Так, контракт²⁵ з директором ДП “Діпропром” Меньковим М. П., який укладено ще попереднім органом управління (Мінпромполітики), протягом 2,5 року Мінекономрозвитку не переукладався. У

²³ Наказом Мінекономрозвитку від 04.04.2017 № 72-п “Про звільнення Ковалю Ю. О.” звільнено за статтею 147 КЗпП України на підставі листа НАЗК від 22.03.2017 № 43-03/7604/17.

²⁴ Порядок проведення конкурсного відбору керівників суб’єктів господарювання державного сектору економіки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777.

²⁵ Укладено 25.04.2008 з останніми змінами, датованими 31.10.2012, продовжено до 24.04.2013. Листом 06.06.2014 Мінпромполітики підтверджено повноваження керівника. Проте 27.10.2014 підприємство передано до сфери управління Мінекономрозвитку.

червні 2017 року за вчинення пов'язаних з корупцією правопорушень до нього застосовано захід дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення. Проте наступного місяця його було прийнято на посаду технічного директора ДП “Діпропром”.

Аналогічно, три роки не переукладався контракт²⁶ з директором ДП “Кривбаспроект” Перегудовим В. В., який було укладено ще Мінпромполітики. Встановлено, що належного контролю за роботою керівника підприємства Мінекономрозвитку не здійснювало. Фактично, керівник не звітував до органу управління про виконання показників ефективності за 2016 рік та 9 місяців 2017 року. За результатами оцінки Мінекономрозвитку фінансово-господарська діяльність ДП “Кривбаспроект” за 1 квартал та I півріччя 2017 року оцінена як задовільна. Рішення про необхідність проведення конкурсу для призначення керівника цього підприємства Міністерством не приймалося. У ході аудиту, в листопаді 2017 року Міністерством укладено новий контракт з Перегудовим В. В.

Також, в порушення вимог пункту 8 частини першої статті 6 Закону № 185, Мінекономрозвитку не забезпечено проведення позапланової перевірки фінансово-господарської діяльності підприємств після зміни їх керівників.

- ***Затвердження фінансових планів підприємств***

Порядком складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки²⁷ (далі – Порядок № 205) визначено, що контроль за своєчасним складанням фінансових планів підприємств покладено на органи, уповноважені управляти державним майном. Порядком № 205 визначено, що у термін до 1 червня року, що передуює плановому, проект фінплану з пронумерованими, прошнурованими та скріпленими печаткою сторінками подається до Мінекономрозвитку.

Із семи охоплених аудитом державних підприємств чотири (ДП “Діпроверф”, ДП “Діпропром”, ДП “Кривбаспроект”, ДП “Укрдіпромеж”) проекти фінплану на 2016 рік подали до Мінекономрозвитку своєчасно; два (ДП “Укргумопроект”, ДП “Укркольорпром”) – порушили терміни, визначені Порядком № 205; ДП “Інститут шин” перебуває у процедурі санації та фінансові плани не затверджує. Аудитом, проведеним в ДП “Інститут шин”, встановлено, що план санації підприємства у серпні 2005 року погоджено Мінпромполітики²⁸ та у вересні того ж року затверджено Господарським судом Дніпропетровської області²⁹.

Довідково. Під час передання підприємства від Мінпромполітики до сфери управління Мінекономрозвитку (акт приймання-передачі від 20.10.2014 затверджено

²⁶ Укладено 22.05.2009 з терміном дії з 26.05.2009 по 25.05.2014. Проте 29.10.2014 підприємство передано до сфери управління Мінекономрозвитку.

²⁷ Наказ Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205.

²⁸ Лист Мінпромполітики від 22.08.2005 №12-5-1-229.

²⁹ Ухвала від 26.09.2005 у справі № Б29/106/04.

в. о. Міністра П'ятницьким В. Т.) передавався також план санації ДП “Інститут шин”. Згідно з Законом України від 14.05.92 № 2343 “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” з моменту винесення ухвали про введення процедури санації повноваження органів управління передаються керуючому санацією, за винятком повноважень, передбачених планом санації. **За відсутності в Мінекономрозвитку самого плану санації ДП “Інститут шин” Міністерство не здійснює повноваження, визначені цим планом.**

Фінплан ДП “Діпроверф” на 2016 рік Мінекономрозвитку не затверджено, із посиланням на порушення справи про банкрутство. Усі інші фінансові плани державних підприємств на 2016 рік затверджено Мінекономрозвитку (Міністром А. Абромавичусом) без зазначення дати. Відсутність дати затвердження фінплану не дає можливості встановити факт дотримання Міністерством термінів, визначених Порядком № 205.

Проекти планів на 2017 рік ДП “Діпропром”, ДП “Кривбаспроект”, ДП “Укрдіпромез” подали до Міністерства своєчасно; ДП “Діпроверф”, ДП “Укркольорпром” – з порушенням термінів, визначених Порядком № 205; ДП “Укргумопроект” – взагалі не подано.

При цьому **в порушення вимог частини другої статті 75 Кодексу фінансові плани державних підприємств на 2017 рік не затверджувалися до 1 вересня 2016 року.** Фінплани на 2017 рік ДП “Діпропром”, ДП “Кривбаспроект” та ДП “Укркольорпром” затверджено Мінекономрозвитку 23.03.2017; ДП “Укрдіпромез” та ДП “Діпроверф” – 27.06.2017. Водночас при затвердженні фінплану ДП “Діпроверф” на 2017 рік Мінекономрозвитку не враховано те, що провадження у справі про банкрутство цього підприємства судом не припинено.

Аналогічні порушення встановлені при поданні та затвердженні фінансових планів державних підприємств на 2018 рік.

За відсутності своєчасно затверджених планових показників діяльності державних підприємств на 2017 рік Мінекономрозвитку створило передумови для порушення вимог законодавства, про що наведено в розділі 4.

В порушення вимог Порядку № 205 звіти про виконання фінпланів, а також бухгалтерська та фінансова звітність ДП “Укргумопроект” до Мінекономрозвитку жодного разу не надсилалися. Як наслідок, аналіз результатів діяльності цього підприємства Міністерством не здійснювався.

Інші державні підприємства інформували уповноважений орган про виконання показників, затверджених фінпланами на 2016 рік та 9 місяців 2017 року. Проте **заходи щодо поліпшення їх роботи Мінекономрозвитку не вживалися.**

- ***Інвестиційні плани та стратегічні плани розвитку підприємств***

Щорічні інвестиційні плани на 2016 рік, а також інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3–5 років) жодному із семи підприємств, що охоплені аудитом, Мінекономрозвитку не затверджувалися.

У 2017 році щорічні інвестиційні плани ДП “Діпропром”, ДП “Кривбаспроект” та ДП “Укрдіпромез” затверджені Мінекономрозвитку разом з фінпланами. Водночас, всупереч статті 6 Закону № 185, контроль за

їх виконанням **не здійснювався**. Плани на 2017 рік інших чотирьох державних підприємств (ДП “Діпроверф”, ДП “Укркольорпром”, ДП “Укргумопроект” та ДП “Інститут шин”) до Міністерства не надсилалися.

Слід зазначити, що **Мінекономрозвитку не дотримувалося вимог Закону № 185** щодо затвердження стратегічних планів розвитку державних унітарних підприємств та здійснення контролю за їх виконанням³⁰. Воно керувалося Методичними рекомендаціями з питань методологічного складання середньо- та довгострокових стратегічних планів розвитку державних підприємств, державних акціонерних товариств та господарських структур, що мають інформаційний, рекомендаційний та роз’яснювальний характер і не є обов’язковими³¹.

При цьому **стратегічні плани розвитку усіх підприємств**, що перевіряються, на 2016 рік Мінекономрозвитку не розроблялися та не затверджувалися; на 2017–2018 роки стратегічні плани Мінекономрозвитку не затверджувалися. Отже, **завдання економічного та соціального розвитку діяльності державних підприємств на середньо- та довгостроковий періоди не визначалися. Контроль за їх виконанням Міністерством не здійснювався**. Міністерство, не вживаючи достатніх заходів щодо передання об’єктів до приватизації, не затверджувало стратегічні плани підприємств.

- ***Здійснення Мінекономрозвитку внутрішнього контролю і аудиту***

Мінекономрозвитку, відповідно до покладених на нього підпунктом 225 пункту 3 Положення про Міністерство завдань, здійснює внутрішній контроль і внутрішній аудит на підприємствах, що належать до сфери його управління.

Фактично, протягом 2016 року та за 9 місяців 2017 року контрольньо-аналітичні заходи в державних підприємствах, що є об’єктами аудиту, ні Департаментом управління державною власністю, ані іншими структурними підрозділами Міністерства не здійснювалися.

Наказом від 15.06.2017 № 873 Мінекономрозвитку затверджено План проведення внутрішнього аудиту на II півріччя 2017 року. Ним передбачено аудит відповідності у ДП “Діпропром” та фінансовий аудит в ДП “Інститут шин”. Згідно з наказом³² Мінекономрозвитку з 11.09 по 20.10.2017 здійснено аудит ДП “Діпропром”. Аудитом Рахункової палати засвідчено відсутність документа (акт, довідка), що є результатом аудиту Міністерства. Під час проведення Рахунковою палатою перевірки ДП “Інститут шин” встановлено,

³⁰ До 25.06.2016 розроблення та затвердження стратегічних планів розвитку державних унітарних підприємств та здійснення контролю за їх виконанням; з 25.06.2016 затвердження стратегічних планів розвитку та здійснення контролю за їх виконанням.

³¹ Відповідно до наказу Мінекономрозвитку від 14.08.2013 № 971 стратегічні плани розвитку не розробляються для малих підприємств, суб’єктів господарювання, що перебувають у процедурі банкрутства, а також стосовно яких прийнято рішення про приватизацію, реорганізацію (реструктуризацію) чи передання в комунальну власність.

³² Від 07.09.2017 № 1307 (зі змінами від 15.09.2017 № 1374).

що **Міністерство аудит підприємства не здійснювало**. За оперативними даними, Мінекономрозвитку розпочало вказаний аудит з 11.12.2017 року.

Аудитом встановлено, що **в порушення вимог пункту 8 частини першої статті 6 Закону № 185 Мінекономрозвитку не забезпечило проведення щорічних аудиторських перевірок державних підприємств³³. Аудит річної фінансової звітності за 2016 рік проведено лише на ДП “Кривбаспроект”³⁴. Сьогодні триває проведення незалежного аудиту за 2016 рік на ДП “Укрдіпромез”³⁵. На інших державних підприємствах (ДП “Укргумопроект”, ДП “Діпроверф”, ДП “Укркольорпром”, ДП “Діпропром”) аудит річної фінансової звітності не проводився, у зв’язку з відсутністю коштів на виконання таких послуг.**

Слід зазначити, що жодне із перевірених державних підприємств не відповідає критеріям, установленим Урядом до суб’єктів господарювання державного сектору економіки³⁶, які мають в установленому законодавством порядку проводити аудит річної фінансової звітності.

Крім того, пунктом 12 Положення про Міністерство передбачено обговорення найважливіших напрямів його діяльності на Колегії Мінекономрозвитку. Фактично, протягом 2016 року та за 9 місяців 2017 року питання, пов’язані з ефективністю управління об’єктами державної власності, належними державі матеріальними та іншими активами державних підприємств, що охоплені аудитом, на засіданнях Колегії Мінекономрозвитку не розглядалися.

Згідно з пунктом 5 Положення про Міністерство, воно забезпечує здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх реалізацією на підприємствах, що належать до сфери його управління. Протягом 2016–2017 років Міністерство неодноразово зверталось до підприємств, що перебувають у сфері його управління, щодо затвердження антикорупційних програм. Встановлено, що із семи охоплених аудитом державних підприємств лише два (“Укрдіпромез” та “Кривбаспроект”) підпадають під дію статті 62 Закону України від 14.10.2014 № 1700 “Про запобігання корупції” (далі – Закон № 1700) та виконали вимоги уповноваженого органу. Але

³³ До 25.06.2016 забезпечують проведення щорічних аудиторських перевірок окремо визначених державних підприємств і господарських структур; з 25.06.2016 забезпечують проведення щорічних незалежних аудиторських перевірок фінансової звітності державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відс. акцій (часток) належать державі.

³⁴ Аудиторський звіт (висновок) аудиторської фірми “Форум” щодо фінансової звітності ДП “Кривбаспроект” станом на 31.12.2016, виданий 28.04.2017.

³⁵ Лист Мінекономрозвитку від 07.07.2017 № 3241-08/23252-07 щодо погодження укладання договору ДП “Укрдіпромез” на проведення незалежної аудиторської перевірки ППАФ “Професіонал”.

³⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 № 390.

контроль за реалізацією антикорупційних заходів, визначених у програмах цих підприємств, Міністерством не забезпечено.

3. АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОЦІНКА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Аналіз окремих показників фінансово-господарської діяльності

Під час аудиту проаналізовано окремі показники діяльності п'яти державних підприємств, яким у 2016–2017 роках Мінекономрозвитку затверджувалися фінансові плани і які надавали фінансову, бухгалтерську та статистичну звітність. При цьому під час аналізу не враховувалися показники ДП “Укргумопроект” – за відсутності будь-якої звітності у цей період, а також показники ДП “Інститут шин”, адже фінплани підприємству не затверджувалися, оскільки воно перебуває у процесі санації.

Проведений аналіз засвідчив, що **позитивні результати фінансово-господарської діяльності мали три державні підприємства:** ДП “Укрдіпромез”, ДП “Кривбаспроект” та ДП “Діпропром”. Ці підприємства найбільші за обсягами реалізації продукції.

Загалом п'ятьма державними підприємствами у **2016 році** було реалізовано продукції на суму 218,2 млн гривень. Планове завдання щодо реалізації продукції перевиконано усіма підприємствами у 1,2 раза. При цьому ДП “Укрдіпромез” реалізувало продукції на суму 141,3 млн грн, ДП “Кривбаспроект” – 39,2 млн грн, ДП “Діпропромом” – 31,0 млн гривень. Питома вага цих підприємств становить 96,9 відс. загального обсягу реалізації.

Разом з цим коефіцієнтний аналіз діяльності цих підприємств **засвідчив погіршення показників** рентабельності діяльності, рентабельності активів та рентабельності власного капіталу, а також **недосягнення запланованих значень**. Так, коефіцієнт рентабельності діяльності ДП “Діпропром” за 2016 рік становив лише 3,1 при плані – 6,5 і знизився порівняно із відповідним показником 2015 року ($K=4,4$), що **свідчить про зниження ефективності господарської діяльності підприємства**. Аналогічна негативна тенденція спостерігається і щодо показника рентабельності ДП “Укрдіпромез”, який за 2016 рік становив 2,9 при плані – 4,2 і знизився порівняно з відповідним показником за 2015 рік ($K=8,9$).

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, який характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в підприємство, тому *найбільший інтерес становить для потенційних власників й акціонерів, а також є одним із основних показників інвестиційної привабливості підприємства*, за 2016 рік порівняно із 2015 роком знизився як по ДП “Діпропром”, так і по ДП “Укрдіпромез”.

За 2016 рік спостерігається зростання показників рентабельності діяльності, активів і власного капіталу, порівняно із 2015 роком,

ДП “Кривбаспроект”. Проте вже за III квартал 2017 року **ці коефіцієнти знову знизилися.**

Два із п'яти державних підприємств фактично були збитковими. Сума збитків цих підприємств за 2016 рік становила ДП “Діпроверф” – 224 тис. грн, ДП “Укркольорпром” – 1093 тис. гривень. Усі коефіцієнти рентабельності мають від'ємне значення і навіть не наближені до оптимальних.

У 2016 році лише одне підприємства виконало план капітальних інвестицій. Так, ДП “Укрдіпромез” освоєно у 2016 році капітальних інвестицій на суму 1224 тис. грн, або 103,7 відс. плану. За I півріччя 2017 року план капітальних інвестицій виконано підприємством на 181,8 відсотка. Решта проектних інститутів **не забезпечили виконання планів капітальних інвестицій як за 2016 рік, так і за 9 місяців 2017 року.**

Слід зазначити, що коефіцієнт зношеності основних засобів усіх перевірених державних підприємств у 2016 році є практично однаковим ($K = 0,6–0,7$) і фактично залишався незмінним. **Це свідчить про відсутність позитивної інвестиційної політики за 2016 рік.**

3.2. Оцінка ефективності управління державними підприємствами

Відповідно до Закону № 185 Урядом затверджено Порядок здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності³⁷. Порядок передбачає проведення єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності. Відповідальним за проведення моніторингу є Мінекономрозвитку.

*Довідково. Завданням моніторингу є: збір, накопичення, та аналіз інформації про виконання суб'єктами управління функцій з управління об'єктами державної власності; своєчасне виявлення низькорентабельних підприємств; унесення обґрунтованих пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності управління державним сектором економіки. Для здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та підвищення рівня ефективності функціонування державного сектору економіки були затверджені **Методичні рекомендації**³⁸.*

Моніторинг ефективності управління об'єктами державної власності здійснюється на трьох рівнях:

- суб'єктом господарювання щодо об'єктів державної власності;
- суб'єктом управління щодо суб'єкту господарювання;
- Мінекономрозвитку щодо здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності суб'єктами управління.

³⁷ Постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2007 № 832.

³⁸ Методичні рекомендації застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності та форми подання інформаційно-аналітичних матеріалів для проведення моніторингу, затверджені наказом Мінекономрозвитку від 15.03.2013 № 253.

Інформаційною базою для проведення моніторингу є дані первинного бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання, фінансової та статистичної звітності, показники фінансових планів.

Довідково. Суб'єкти господарювання надавали Мінекономрозвитку форму № 1 "Баланс (Звіт про фінансовий стан)", форму № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)", форму № 1-ПВ (місячна) "Звіт з праці", звіти про виконання показників фінплану підприємства, а також інформаційно-аналітичні матеріали.

Мінекономрозвитку, як суб'єкт управління, проводив моніторинг ефективності управління щодо шести суб'єктів господарювання. Підсумковий показник формувався як сума балів, набраних за всіма критеріями. Моніторинг ДП "Укрғумопроект" не проводився (остання звітність надана за 2015 рік).

Аудитом встановлено, що **Мінекономрозвитку невірно визначало кількість балів** за виконання критеріїв оцінки результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, **а також саму оцінку:**

- ДП "Діпроверф" – за 1 квартал та I півріччя 2016 року кількість балів за критерієм "Відсутність заборгованості з виплати заробітної плати" (за даними Мінекономрозвитку кількість балів визначено 2, за даними Рахункової палати – 0), адже відповідно до місячної форми № 1-ПВ "Звіт з праці" у ДП "Діпроверф" є заборгованість з виплати заробітної плати;

- ДП "Укркольорпром" – **невірно визначено** кількість балів і оцінку результатів (Мінекономрозвитку – оцінка задовільна, Рахункова палата – оцінка неефективна). За 1 квартал 2016 року невірно розраховано коефіцієнт платоспроможності, за 2016 рік невірно визначено кількість балів за критерієм "Виконання фінансового плану" за показником "Капітальні інвестиції".

Аналогічно невірно визначено кількість балів за виконання критеріїв у ДП "Кривбаспроект", ДП "Укрдіпромез" та ДП "Інститут шин".

Мінекономрозвитку не розміщувало інформацію про результати моніторингу на своєму офіційному веб-сайті за 1 квартал та I півріччя 2016 року, чим не враховано вимог розділу 8 Методичних рекомендацій. Публікація на сайті за 9 місяців 2016 року, за 2016 рік та 1 квартал 2017 року **проведена з порушенням термінів.** Зокрема, за 2016 рік опубліковано 7 серпня 2017 року, водночас нормативний термін – до 5 липня 2017 року.

Мінекономрозвитку не надавало інформацію про здійснені заходи щодо вдосконалення умов господарювання ДП "Діпроверф" та ДП "Інститут шин", як це передбачено пунктом 6.6. Методичних рекомендацій. Такі заходи не здійснювались.

Довідково. В пояснювальній записці щодо оцінки ефективності управління державним майном підприємств, що належать до сфери управління Мінекономрозвитку, за 2016 рік міститься інформація про причину збиткової діяльності ДП "Діпроверф" та ДП "Інститут шин" – це відсутність у достатній кількості споживачів продукції. Також зазначено, що для виведення ДП "Інститут шин" на беззбитковий рівень виробництва планується розширювати асортимент та впроваджувати шляхи зниження собівартості продукції.

Встановлено, що в інформаційно-аналітичних матеріалах Мінекономрозвитку за 1 квартал 2016 року, за 2016 рік, за 1 квартал та I півріччя 2017 року (**додаток 11 "Інформація щодо суб'єктів господарювання**

державного сектору економіки, які перебувають у процесі банкрутства”) **відсутня інформація щодо ДП “Діпроверф”, як це передбачено пунктом 4.5 Методичних рекомендацій.**

Довідково. Водночас ухвалою Господарського суду м. Києва від 11.03.2013 порушено провадження у справі про банкрутство ДП “Діпроверф”, введено процедуру розпорядження майном. Постановою Вищого господарського суду України від 05.10.2016 касаційну скаргу компанії “Fratex Business Limited” (кредитор) задоволено і направлено на новий розгляд до Господарського суду м. Києва іншим складом суду.

Установлено, що оцінка на рівні окремих суб’єктів господарювання не проводилась, що унеможливило трирівневий контроль за ефективністю управління об’єктами державної власності.

Таким чином, за результатами оцінки діяльність трьох державних підприємств (ДП “Діпроверф”, ДП “Інститут шин”, ДП “Укркольоропром”) протягом 2016–2017 років є неефективною, ДП “Діпропром” – задовільною. Оцінка діяльності ДП “Кривбаспроект” у 2016 році була ефективною, а у I кварталі та I півріччі 2017 року вже задовільною, що свідчить про тенденцію до погіршення результатів фінансово-господарської діяльності цього підприємства. Лише діяльність одного державного підприємства (“Укрдіпромез”) оцінена як ефективна.

4. ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ТА ЗАКОННІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ В РОЗРІЗІ ПІДПРИЄМСТВ

4.1. Державне підприємство “Державний інститут по проектуванню підприємств гірничорудної промисловості “Кривбаспроект”

ДП “Кривбаспроект” утворено в 1933 році для здійснення комплексних прогнозних, аналітичних, інженерно-вишукувальних і проектних розробок з видобутку, переробки та комплексного використання мінеральної сировини. В 2007 році рішенням колегії Мінпромполітики інститут призначений головним з питань науково-технічного забезпечення за напрямом: “Проектування підприємств з видобутку рудних корисних копалин, гірничої екологія”.

У порушення вимог пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 1034 з грудня 2015 року **Мінекономрозвитку не внесло зміни до контракту з керівником ДП “Кривбаспроект”, не визначило розмір його посадового окладу і умови преміювання.** Так, директору підприємства Перегудову В. В. у 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року виплачувались премії, матеріальні винагороди та надбавка за знання іноземної мови.

Слід вказати, що контрактом передбачені показники ефективності використання державного майна і прибутку, а також майнового стану підприємств. Фактично, ці показники на 2016 і 2017 роки на державному підприємстві відсутні, що створює ризики погіршення його фінансового стану. Відсутній показник матеріальної винагороди керівника, відсутні звіти керівника про виконання показників ефективності, що є порушенням пункту 9

контракту. Крім того, **всупереч вимогам пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 02.08.95 № 859 директором ДП “Кривбаспроект” не подавалися до Міністерства щоквартальні та річний звіти про виконання показників, передбачених контрактом.**

Усупереч вимогам пункту 7.4 Статуту директором підприємства в 2015 році було затверджено³⁹ організаційну структуру та штатний розпис без погодження з уповноваженим органом управління.

Встановлено, що затверджена структура підприємства була неоптимальною. До листопада 2016 року у заступника директора з цивільного будівництва і головного інженера були аналогічні функції і вони координували роботу одних і тих самих структурних підрозділів. Фактично посада заступника директора з цивільного будівництва була економічно недоцільною. За період з 01.01.2016 по 29.04.2016 (до звільнення) заступнику директора з цивільного будівництва нараховано і виплачено зарплати на суму 41,5 тис. грн та перераховано єдиного соціального внеску у сумі 9,1 тис. гривень. Відповідно, підприємство зазнало непродуктивних витрат на суму **50,6 тис. гривень**. У подальшому, в серпні 2016 року та червні 2017 року, затверджувалися нові структури та штатний розпис за погодженням із Мінекономрозвитку.

В порушення вимог статті 10 Закону № 996 та пункту 5 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879 (далі – Положення № 879), ДП “Кривбаспроект” не забезпечено достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства під час проведення інвентаризації за 2016 рік.

Аудитом встановлено, що інвентаризація за 2016 рік проводилася **формально**. Зокрема, під час аудиту було виявлено, що на території гаражно-ремонтної майстерні наявні основні засоби, які не обліковуються за матеріально відповідальними особами, а саме, було встановлено наявність токарного, свердлильного та точильного верстатів. Водночас, відповідно до даних інвентарних описів 2016 року матеріально відповідальних осіб жодних **лишків та розбіжностей з бухобліком не встановлено**.

Аудитом встановлено, що згідно з актом на право постійного користування землею ДП “Кривбаспроект” надано в постійне користування, зокрема, землі за адресою: м. Кривий Ріг, вул. К. Маркса, 40, **площею – 1,58 га⁴⁰**.

Довідково. Вулиця К. Маркса є центральною вулицею м. Кривого Рогу.

Згідно із змінами в землекористуванні⁴¹ в 1999 році для приміщення “Приватбанк” передано право спільного користування земельною ділянкою прибудинкової території у розмірі 2/3 від загальної площі – **0,155 га**. Відповідно, площа ДП “Кривбаспроект” станом на 01.12.99 становила **1,425 га**.

³⁹ Наказом по ДП “Кривбаспроект” від 02.06.2015 № 51а-О.

⁴⁰ Рішення виконкому Криворізької міської Ради народних депутатів від 12.08.92 № 203 (І).

⁴¹ Рішення виконкому Криворізької міської Ради народних депутатів від 10.11.99 № 511.

Згідно із змінами в землекористуванні в 2005 році⁴² площа земельної ділянки в розмірі 0,0074 га була передана ПП “Інтерінвестпром”. Відповідно площа землекористування ДП “Кривбаспроект” становила **1,418 га**.

В січні 2016 року ДП “Кривбаспроект” звернулося до Управління Держгеокадастру у Криворізькому районі ГУ Держгеокадастру у Дніпропетровській області про надання інформації щодо обліку земельних ділянок, які перебувають у користуванні підприємства. Згідно з інформацією Головного управління⁴³, за ДП “Кривбаспроект” обліковуються, зокрема, земельна ділянка по вул. К. Маркса, 40, площею **1,418 га**, кадастровий № 1211000000:08:306:0029.

Також в листі вказано, що кадастровий номер присвоєний на земельну ділянку площею **1,338 га**. Залишок площею **0,08 га** (від загальної площі **1,418 га**) увійшов до прибудинкової території, на яку був присвоєний кадастровий № 1211000000:08:306:0017 під розміщення “Приватбанк”.

Згідно з даними публічної кадастрової карти, за кадастровим номером 1211000000:08:306:0029 обліковується земельна ділянка по вул. К. Маркса, 40, площею **1,338 га**, **що менше, ніж визначено земельним актом ДП “Кривбаспроект”, на 0,08 га**. Встановлено, що за кадастровим номером 1211000000:08:306:0017 обліковується земельна ділянка площею 0,2325 га, **не для розміщення приміщень “Приватбанк”, а для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку**. В ДП “Кривбаспроект” відсутнє рішення міськради щодо надання “Приватбанк” додаткової землі на **0,08 га**.

Фактично, підприємство втратило 0,08 га площі земельної ділянки. Крім того, на спільній території замість розміщення відділення “Приватбанк” заплановано будівництво житлового будинку. Водночас, керівництвом підприємства жодних дій щодо забезпечення проведення претензійної роботи та належного оформлення землі не здійснено.

В порушення наказу Мінекономрозвитку⁴⁴ та частини 10 статті 7.4 Статуту директор підприємства у 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року не повідомляв Мінекономрозвитку про наявність площ, не задіяних в господарській діяльності. А Мінекономрозвитку всупереч вимогам пункту 15 статті 6 Закону № 185 не виявило держмайно, яке тимчасово не використовується, і не вносило пропозиції щодо його подальшого використання.

Довідково. Площа приміщень підприємства за адресою: пр. Поштовий, 40 (колишня К. Маркса) становить 12,9 тис. м².

Аудитом було встановлено, що станом на 17.11.2017 **на підприємстві є вільні приміщення площею 2728 м², які фактично не використовуються**

⁴² Рішення міськради № 3564 від 28.09.2005, площа 0,0074 га на ПП “Інтерінвестпром”.

⁴³ Лист від 21.01.2016 № 24-04-99.16-1838/2-16.

⁴⁴ Наказ Мінекономрозвитку від 16.07.2015 № 809 “Про роботу з об’єктами державної власності, які тимчасово не задіяні в господарській діяльності та можуть бути передані в оренду”.

(спорткомплекс – 531,9 м²; виробничі приміщення – 2197 м²).

В порушення вимог пункту 6.2 Колективного договору адміністрація ДП “Кривбаспроект” не забезпечила виділення коштів на утримання об’єктів соціальної сфери, зокрема спортивного комплексу.

Встановлено, що з виробничого корпусу **без жодних обґрунтувань та наказів** по підприємству були переміщені працівники в центральний корпус, відповідно, площі приміщень були звільненні. На запит Рахункової палати щодо необхідності переміщення повідомлено, що переміщення здійснено в серпні 2017 року з метою проведення ремонту. Проте **жодних ремонтних робіт приміщень виробничого корпусу з 17.08.2017 по 17.11.2017 не проводилося.**

Встановлено, що згідно з розпорядженням керівника підприємства від 05.10.2015, приміщення виробничого та невиробничого призначення не використовуються у зв’язку із збільшенням тарифів на газ та електроенергію. Опалення приміщень здійснюється в економному режимі. Тобто, **приміщення не використовуються ще з жовтня 2015 року, а не з серпня 2017 року.**

Наявність вільних приміщень у центрі міста, які не використовуються ДП “Кривбаспроект” у господарській діяльності, є резервом для отримання доходів від оренди майна. **Загальна сума недоотриманих доходів від оренди майна за 2016 рік та 9 місяців 2017 року, за розрахунками, становила 2825,2 тис. грн (2728,9 м² x 49,3 грн середня вартість місячної оренди 1 м² площ підприємства, що здаються оренду = 134531,8 грн x 21 міс. = 2825,2 тис. гривень).**

У порушення статті 180 Кодексу у 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року ДП “Кривбаспроект” укладено 46 договорів без визначення істотних умов договору, зокрема, без визначення найменування (номенклатури, асортименту) та кількості продукції (робіт), ціни договору. Невиконання вимог Кодексу щодо визначення ціни договору надавало можливість збільшувати його вартість в рази. Через укладання договорів без визначення ціни підприємство зазнало непродуктивні витрати на 716,6 тис. гривень.

Перевіркою договорів щодо робіт з поточного ремонту покрівлі на будівлях ДП “Кривбаспроект” встановлені **факти завищення норм витрат матеріалів та обсягів виконання робіт на 27,8 тис. гривень.**

Довідково. Зокрема, згідно з актом виконаних робіт за серпень 2016 року придбано 92,6 м² профілю 60 мм, вартістю 122,5 грн за 1 м², на загальну суму 11341 гривня. Водночас ринкова вартість профілю 60 мм в 2017 році коливається від 56 до 85 грн за 1 м². Тобто від 1,4 до 2,2 рази дешевше, ніж передбачено кошторисом. Вартість матеріалу завищена на 6,2 тис. грн (92,6 м² x 56 грн = 5185,6 грн, 11341 - 5185,6 = 6155,4), а підприємство понесло непродуктивні витрати на цю суму. Крім того, згідно із ЄДРПОУ основним видом діяльності ТОВ “Крома” є не виконання будівельних робіт, а надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Також аудитом встановлено, що 08.09.2017 ДП “Кривбаспроект” було укладено договір підряду № 56 з ТОВ “Центробуд” на виконання капітального ремонту системи опалювання будівлі. Вартість робіт становить **538,0 тис. гривень**. Оплата робіт за договором проведена 11.09.2017 у сумі

376,6 тис. гривень. Водночас фінпланом підприємства на 2017 рік **капітальні інвестиції на капітальний ремонт не передбачено.** Аналогічно, такі видатки не передбачалися інвестиційним планом підприємства. Отже, **видатки у сумі 376,6 тис. грн здійснені з порушенням статті 75 Кодексу.**

Вибірковою перевіркою договорів встановлено, що керівництво підприємства у 2016 році та за 9 місяців 2017 року за цивільно-правовими угодами залучало фізичних осіб для проведення експертизи проектів будівництва, здійснення авторського нагляду, розроблення проектних рішень. За 52 договорами **сплачено 593,7 тис. гривень.** Водночас ДП “Кривбаспроект” має в своєму складі **структурні підрозділи, які відповідно до своїх положень мають здійснювати ці роботи.** Так, до завдань відділу промислового і цивільного будівництва віднесено, зокрема, обґрунтування і приймання архітектурно-будівельних рішень щодо будівель і споруд, застосування матеріалів і конструкцій; проведення експертизи розробленої проектно-кошторисної документації на об’єкти промислового і цивільного призначення з видачею експертного звіту тощо. Відповідно, **підприємство здійснило непродуктивні витрати щодо залучення сторонніх працівників на загальну суму 593,7 гривень.**

У порушення вимог статті 73 Кодексу керівництво ДП “Кривбаспроект” не забезпечило оприлюднення інформації на веб-сайті підприємства і сайті уповноваженого органу управління щодо: цілей діяльності та стану їх досягнення; квартальної, річної звітності за три роки; аудиторських висновків за останні три роки; статутів у всіх редакціях, що діяли; біографічної довідки керівника підприємства тощо. Аналогічні порушення допущені керівництвом інших державних підприємств – ДП “Діпроверф”, ДП “Укрдіпромез” та ДП “Діпропром”.

4.2. Державне підприємство “Державний інститут по проектуванню промислових підприємств”

ДП “Діпропром” було створено у 2002 році⁴⁵ та визначено головним з питань комплексного проектування промислових підприємств.

У 2016 році та за 9 місяців 2017 року ДП “Діпропром” укладено понад 60 договорів на виконання проектних робіт вартістю 25,2 млн грн та 0,9 млн дол. США. У 2017 році розроблено проект будівництва найбільшої в Європі вітроелектростанції потужністю 500 МВт (Приазовський район Запорізької області).

Статутом⁴⁶ ДП “Діпропром” у 2015–2016 роках було визначено 56 напрямів діяльності підприємства, які у 2017 році були зменшені до 24⁴⁷. Фактично, у 2016 році 94,3 відс., а за 9 місяців 2017 року 97,4 відс. загального

⁴⁵ Наказ Міністерства промислової політики України від 29.11.2002 № 521.

⁴⁶ Затверджено наказом Мінекономрозвитку від 25.06.2015 № 672.

⁴⁷ Наказ Мінекономрозвитку від 12.09.2017 № 1320.

обсягу грошових надходжень підприємство отримало від здійснення своєї основної діяльності – виконання проектних та вишукувальних робіт.

Статутом ДП “Діпропром” передбачено, що штатний розпис і організаційна структура погоджуються уповноваженим органом управління. Фактично, **штатний розпис і організаційна структура ДП “Діпропром” на 2017 рік Мінекономрозвитку не погоджена** через невідповідність назв посад працівників нормам національного класифікатора професій.

Установлено, що **в порушення статті 75 Кодексу ДП “Діпропром” у 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року отримано доходів та здійснено видатків у обсягах, які значно відрізнялися від планових, або взагалі фінансовими планами не передбачалися**. Зокрема, у 2016 році підприємство отримало 1750,0 тис. грн інших операційних доходів, що у 4,2 раза більше запланованого.

Збільшення у 2016 році адміністративних витрат на 2018,0 тис. грн відбулося, зокрема, за рахунок віднесення до їх складу 1535,0 тис. грн ПДВ, нарахованого за умовні поставки, та 30,0 тис. грн податку на нерухомість, які фінансовим планом на 2016 рік не передбачені.

ДП “Діпропром” у 2016 та 2017 роках користувалось поворотними фінансовими допомогою (140,0 та 450,0 тис. грн відповідно), отримання та повернення яких фінансовими планами не передбачалось, а звітами про їх виконання не відображено.

Фінплан ДП “Діпропром” на 2016 рік упродовж 2016 року, а фінплан на 2017 рік протягом 10 місяців поточного року не коригувались. До затвердження фінплану ДП “Діпропром” у I кварталі 2017 року на капітальні інвестиції використало 23,0 тис. грн, що є порушенням вимог підпункту 1 пункту 1 Порядку здійснення витрат суб’єктами господарювання державного сектору економіки у разі незатвердження (непогодження) річних фінансових планів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2012 № 899 (далі – Порядок № 899).

За дефіциту обігових коштів у бухобліку ДП “Діпропром” обліковується непогашена дебіторська заборгованість на суму 688,9 тис. грн, термін позовної давності якої минув. **Пеню за несвоєчасні розрахунки**, сума якої за розрахунками Рахункової палати станом на 01.10.2017 становила 87,8 тис. грн, **підприємство до боржників не застосовує**.

Крім того, ДП “Діпропром” не скористалось нормами частини другої статті 231 Кодексу щодо застосування пені за порушення строків виконання зобов’язання, загальна сума якої, за розрахунками Рахункової палати, становить 52,1 тис. гривень.

Інвентаризацію активів та зобов’язань станом на 31.12.2016 ДП “Діпропром” **проведено формально**, що **не відповідає цілям**, визначеним у **Положенні № 879 – забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства**.

Так, у роздрукованих інвентаризаційних описах одночасно зазначено фактичну наявність матеріальних цінностей і їх наявність за даними

бухгалтерського обліку, тобто зіставлення результатів інвентаризації з бухгалтерськими даними не проводилось. Інвентаризаційні описи не містять інформації про первісну та залишкову вартість матеріальних цінностей, їх технічний стан та придатність до використання. Протокол інвентаризаційної комісії від 31.12.2016 керівником підприємства не затверджено.

За результатами інвентаризації станом на 31.12.2016 комісією не встановлено наявності непрацюючого обладнання. В той же час Рахунковою палатою під час огляду комп'ютерної техніки підприємства виявлено 47 одиниць різної техніки⁴⁸, яка, за інформацією підприємства, прийшла у несправний стан в останні десять років і відновленню не підлягає.

ДП “Діпропром” у порушення Положення № 879 при зміні у вересні 2017 року матеріально відповідальних осіб інвентаризація матеріальних цінностей не проводилась.

Аудитом **встановлено непродуктивне використання підприємством 36,0 тис. гривень**. ДП “Діпропром”, на замовлення ТОВ “Промтеплокодопомога”, без укладення з ним договору виконало частину робіт вартістю 36,0 тис. грн, які у подальшому були зупинені. За даними бухобліку такі витрати списані у квітні 2017 року на інші витрати звичайної діяльності.

У 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року ДП “Діпропром” сплатило ТОВ ВКФ “Промпроект”, ТОВ ВКФ “Промбудпроект”, ТОВ “Гіпропром” та ТОВ “Дніпротеплоприлад” 5369,4 тис. грн за виконання проектних робіт, оренду оргтехніки та закупівлю товарно-матеріальних цінностей. Встановлено, що **засновниками та власниками зазначених комерційних підприємств є керівник ДП “Діпропром” Меньков М. П. та його найближчі родичі**.

Згідно з електронною декларацією **Меньков М. П.** (директор ДП “Діпропром” до 17.07.2017 і техдиректор на сьогодні) **володіє часткою у статутному капіталі ТОВ ВКФ “Промбудпроект”, фактичним власником якого є його син Меньков О.М. Меньков О.М. працює головним інженером проекту ТОВ ВКФ “Промпроект” та володіє власністю (30 відс.) у ТОВ “Дніпротеплоприлад”**.

*Довідково. Меньков М. П. та працівники ДП “Діпропром” (усього 18 осіб) є засновниками і посадовими особами ТОВ “Гіпропром”, серед яких: Меньков А. М. (син Менькова М. П., начальник відділу ДП “Діпропром”), Каширіна Ю. В. (головний бухгалтер одночасно в ДП “Діпропром” та ТОВ “Гіпропром”), Фомічевський В. І. (начальник юрбюро ДП “Діпропром”, директор та начальник відділу ТОВ “Гіпропром”)*⁴⁹.

ДП “Діпропром” (Меньков М. П.) за актами виконаних робіт приймалась розроблена ТОВ ВКФ “Промпроект” та ТОВ “Гіпропром” проектно-технічна документація за підписом головного інженера проекту – Менькова О. М. Водночас з боку ТОВ “Гіпропром” договори, акти робіт, проектна документація підписувались директором Фомічевським В.І., який з 15.03.2013 по 27.07.2017 працював начальником юрбюро ДП “Діпропром”.

⁴⁸ 18 моніторів, 15 системних блоків, 12 принтерів, 2 копіювальні апарати.

⁴⁹ За матеріалами акта аудиту ГУ ДФС у Запорізькій області від 02.03.2017.

Дії керівника підприємства з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи іншої фізичної або юридичної особи, використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби **мають ознаки кримінального провадження, передбаченого статтею 364 КК України**⁵⁰.

Довідково. Законом № 1700 особам, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також іншим особам, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією (пункт 1 статті 3) **забороняється використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у т.ч. використовувати будь-яке державне майно або кошти в приватних інтересах (пункт 1 статті 22).**

Аудитом встановлено, що за **оренду комп'ютерного обладнання сплачено кошти, які перевищують вартість орендованого обладнання.** Так, за шість комп'ютерних станцій⁵¹ вартістю 44,5 тис. грн за **45 місяців їх оренди сплачено 83,5 тис. грн (без ПДВ), що у 1,9 раза перевищує їх вартість.**

ТОВ ВКФ “Промбудпроект” за БФП АЗ лазерний Konica-Minolta Bizhub 164 вартістю **4,6 тис. грн**⁵² упродовж 40 місяців оренди сплачено **6,0 тис. грн**, за копіювальний комплекс Toshiba eStudio-237 вартістю **31,3 тис. грн**⁵³ упродовж 32 місяців сплачено **32,0 тис. гривень.**

У той же час аудитом **встановлено неефективне використання майна підприємства.** Так, під час огляду приміщень ДП “Діпропром” Рахунковою палатою у кожному кабінеті виявлена **в технічно справному стані комп'ютерна техніка (1–3 од.), яка не задіяна в роботі.** Крім того, в кабінеті, де розміщено групу автоматизації проектних робіт, знаходиться комп'ютерна техніка (в робочому стані всього 12 од.), яка також **в роботі не використовується.**

4.3. Державне підприємство “Український інститут по проектуванню металургійних заводів”

ДП “Укрдіпромет” створене наприкінці 2005 року на базі майна Українського державного інституту з проектування металургійних заводів.

У 2016 році ДП “Укрдіпромет” укладено 76 договорів, за 9 місяців 2017 року – 55 договорів на виконання робіт та надання послуг загальною вартістю 42,0 млн грн, 2,6 млн рос. руб та 51,5 тис. дол. США. За розроблені проекти у 2016 році підприємством отримано 134,9 млн грн, а у I півріччі 2017 року – 46,2 млн грн, або 95,5 відс. та 92,0 відс. усіх грошових надходжень відповідно.

⁵⁰ Від 05.04.2001 № 2341.

⁵¹ Договір з ТОВ ВКФ “Промбудпроект” від 02.01.2014 № 2014/1.

⁵² Договір від 02.06.2014 № 2014/5.

⁵³ Договір від 01.02.2015 № 2015/4.

В недотримання Статуту штатний розпис на 2016 рік ДП “Укрдіпромез” з уповноваженим органом управління не погоджувало. У редакції Статуту від 09.02.2017 норма щодо погодження штатного розпису вилучена.

У 2016 році та за 9 місяців 2017 року **організаційна схема підприємства не відпрацьована. Структура та штатні розписи ДП “Укрдіпромез” постійно змінюються.** У цей період до штатного розпису внесено 199 змін⁵⁴, відповідно до яких зменшувалась кількість посад, вводились нові, посади переводились з одного відділу до іншого для виконання конкретних проектів.

ДП “Укрдіпромез”, всупереч Порядку № 899, ще до затвердження фінплану на 2017 рік використало 479,5 тис. грн на капітальні інвестиції, на консультаційні та інформаційні послуги.

Підприємством не дотримано Кодексу, яким визначено, що основним плановим документом державного комерційного підприємства є фінансовий план, відповідно до якого підприємство отримує доходи і здійснює видатки. Крім того, ДП “Укрдіпромез” у 2016 та у 2017 роках не коригувало показники фінансових планів з метою наближення планових показників до фактичних. Планом на 2016 рік **витрати на здійснення капремонту не передбачались.** Разом з тим на ці цілі підприємством використано 240,0 тис. гривень.

Мінекономрозвитку, ФДМУ та керівництво підприємства не забезпечили ефективного використання державного майна. Із загальної площі приміщень (32791,8 м²) підприємство використовує 24617,6 м². Ще 3333,2 м² площі зайняті орендарями, 97,1 відс. яких є бюджетні установи. **Майже 15 відс. загальної площі приміщень, які перебувають у віданні ДП “Укрдіпромез” (4841 м²), не використовуються.**

В порушення норм Статуту та контракту, укладеного з керівником, службові відрядження директора за кордон Мінекономрозвитку своєчасно не погоджувались. Зокрема, погодження відрядження директора до Індії (20.01.2016–24.01.2016) та до Італії (27.01.2017–28.01.2017) надане Мінекономрозвитку вже після їх завершення – 25.01.2016 та 03.03.2017 відповідно. Погодження відрядження до Російської Федерації (25.08.2016–29.08.2016) відсутнє⁵⁵.

3 грудня 2012 року в обліку підприємства обліковується дебіторська заборгованість ТОВ “Конкорд Промпроект” у сумі **624,0 тис. грн** за виконані проектно-конструкторські роботи. На час аудиту заборгованість у цій сумі не погашена і штрафні санкції до боржника не застосовувались. Водночас встановлено, що через 2,5 року з часу виникнення заборгованості ДП “Укрдіпромез” погодив зміни до договору, за якими остаточний розрахунок за виконані роботи ТОВ “Конкорд Промпроект” здійснює після отримання ним коштів від генерального замовника. Це створило **ризик непогашення заборгованості та завдання збитків держпідприємству на вказану суму.**

⁵⁴ У 2016 році внесено 121 зміну, за 2017 рік (станом на 01.09.2017) – 78 змін.

⁵⁵ Лист погодження направлено до Міністерства 18.08.2016.

4.4. Державне підприємство “Державний проектний інститут “Діпроверф”

ДП “Діпроверф” був заснований у липні 1942 року для проектування підприємств та об’єктів суднобудування. Через деякий час інститут почав проектувати будівлі спецмашинобудування, морського приладобудування, житлового та соціально-побутового призначення.

Аудитом встановлено, що за відсутності контролю з боку Мінекономрозвитку та в порушення умов Статуту, керівництво підприємства (директор Кравченко С. В., в. о. директора Полежай Є. В., в. о. директора Оленіч П. С.) не забезпечило ефективну його роботу. Фактично підприємство як проектний інститут не функціонує, а інша господарська діяльність – збиткова. Останній проект суднобудівної галузі було розроблено ДП “Діпроверф” ще у 2010–2012 роках. У 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року виконувалися лише одиночні проекти з житлового будівництва та розроблення робочої документації.

За 2016 рік ДП “Діпроверф” отримало збиток у сумі 224,0 тис. грн, за 9 місяців 2017 року – 7,0 тис. гривень. Станом на 01.10.2017 заборгованість підприємства із сплати платежів до держбюджету становила 5047,0 тис. гривень⁵⁶.

У зв’язку з неспроможністю погасити заборгованість ДП “Діпроверф” перебуває у стані банкрутства з 2013 року. Ухвалою Господарського суду м. Києва від 11.03.2013 порушено провадження у справі про банкрутство ДП “Діпроверф” та введено процедуру розпорядження майном. **Сума визнаної судом заборгованості за п’ятьма кредиторами становить 57,4 млн гривень.**

Довідково. За ухвалами суду⁵⁷ відбувалися заміни кредиторів. Постановою Вищого господарського суду України від 05.10.2016 ухвалу Господарського суду м. Києва від 18.05.2016 про припинення провадження у справі скасовано, справу № 910/3704/13 направлено на новий розгляд до Господарського суду м. Києва в іншому складі суду. Востаннє заплановане засідання суду на листопад місяць не відбулося.

Слід зазначити, що станом на 31.12.2015 у обліку ДП “Діпроверф” була відображена поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на суму 55,9 млн гривень. Станом на 31.12.2016 її сума зменшена до 165,0 тис. грн, а станом на 01.10.2017 – до 138,0 тис. гривень. Фактично, ДП “Діпроверф”, за відсутності остаточного рішення суду, **безпідставно списало з обліку кредиторську заборгованість**, що призвело до **викривлення даних бухгалтерського обліку на суму 55,7 млн гривень.** Отже, в порушення

⁵⁶ Заборгованість із ПДВ – 2453,0 тис. грн, податку на землю – 2594,0 тис. гривень.

⁵⁷ ТОВ “Ветта-КР” кредитором ДП “Діпроверф” визнано ухвалою Господарського суду м. Києва від 20.10.2014 на заміну ТОВ “Укрбудпроектконсалт”, Ухвалою Господарського суду м. Києва від 22.10.2014 у справі № 910/3704/13 про банкрутство ДП “Діпроверф” замінено кредитора компанію “Neovest Ltd” на компанію “Fratex Business Limited”.

вимог статті 10 Закону № 966 ДП “Діпроверф” не забезпечено достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

В порушення пункту 12 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419 (далі – Порядок № 419), та пункту 7 Положення № 879 у 2016 році на підприємстві не проведено річної інвентаризації активів та зобов’язань.

У зв’язку із зміною керівника в 2016 році було прийнято рішення⁵⁸ провести повну інвентаризацію. В ході інвентаризації **виявлено відсутність 74 найменувань основних засобів первісною вартістю 532,4 тис. грн та залишковою вартістю 20,6 тис. гривень.** Зокрема, відсутні автомобіль Mitsubishi Pajero Sport (158,7 тис. грн), стоматологічна установка (56,7 тис. грн), рентген-апарат (16,5 тис. грн), 21 од. комп’ютерної техніки, 3 од. мобільних телефонів.

За результатами інвентаризації було складено три інвентарних описи, у яких відсутня інформація про матеріально відповідальних осіб, за якими закріплені активи підприємства. Інвентарні описи також не містять інформації про рік випуску (будівництва, придбання, введення в експлуатацію) об’єктів інвентаризації. Інвентаризація грошових коштів, розрахунків з дебіторами і кредиторами, земельних ділянок взагалі не проводилася. Протокол інвентаризаційної комісії не містить прийнятих рішень щодо врегулювання обліку основних засобів, не наведені рішення щодо виявлених розбіжностей.

Крім того, результати інвентаризації не враховані при складанні звітності за 2016 рік. У балансі підприємства станом на 31.12.2016 первісна вартість основних засобів визначена у сумі 16879,0 тис. грн, що **на 515,0 тис. грн більше фактичної їх наявності.** Тобто, в порушення вимог статті 10 Закону № 966 не забезпечено відображення достовірних даних в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності підприємства.

Відсутність інвентаризації в 2016 році та її формальне проведення у зв’язку із зміною керівника підприємства унеможливує встановлення фактичної наявності основних засобів та інших активів підприємства.

Слід зазначити, що у 2016 році більшу частину документів ДП “Діпроверф” було вилучено правоохоронними органами в рамках досудових розслідувань за фактами кримінальних правопорушень, що ускладнило встановлення законності господарських операцій у повному обсязі. Водночас, аудитом встановлено, що **керівництвом ДП “Діпроверф” з метою уникнення процедури надання в оренду державного майна та отримання неправомірної вигоди протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року укладалися договори зберігання майна.** За цими договорами **фактично здавалися в оренду приміщення.** Також на території підприємства функціонує незаконна стоянка (парковка) для автомобілів. Організація та порядок надання послуг щодо зберігання транспортних засобів **порушує Правила зберігання**

⁵⁸ Наказ в. о. керівника підприємства від 01.12.2016 № 38.

транспортних засобів на автостоянках⁵⁹. Так, режим роботи автостоянки не узгоджено з місцевими органами державної виконавчої влади, щит із схемою руху транспортних засобів, нумерацією місць, планом термінової евакуації транспортних засобів та інформацією про розпорядок роботи автостоянки і тарифами за надання послуг відсутній. **Фактичну кількість автомобілів**, які тимчасово та на постійній основі перебувають на території підприємства, **встановити неможливо**. Журнал або інші документи також **відсутні**. **Накази підприємства про встановлення цін на заїзд автотранспорту до 07.08.2017 були відсутні**. Лише в липні 2017 року⁶⁰ встановлено ціни на заїзд авто на територію ДП “Діпроверф”.

Надходження коштів від заїзду автомобілів на територію підприємства в 2016 році становила **364,2 тис грн.**, за 9 місяців 2017 року – **354,0 тис. гривень**. Рахунковою палатою проведено фактичний огляд місця надання послуг зі стоянки автомобілів. Встановлено, що заїзд на територію здійснювався за списком **із 90 автомобілів, який знаходився у охорони**. **Договори на заїзд автомобілів відсутні**. Також встановлено, що на стоянці перебували й інші автомобілі в кількості 15 од., які залишалися протягом дня. Тобто, в середньому на стоянці підприємства перебуває понад 100 автомобілів.

Отже, в 2016 році надходження від стоянки автомобілів, за розрахунками, становлять 913,5 тис. грн, протягом 9 місяців 2017 року – 685,1 тис грн, що **в 2,6 рази більше надходжень**, які надійшли в касу підприємства.

Довідково. Розрахунок: 105 машин (середня кількість машин) x 725 грн (середня вартість стоянки) x 12 міс. = 913,5 тис. грн) x 9 місяців = 685,1 тис гривень.

Фактично підприємством недоотримано доходів на суму 1598,6 тис. гривень. Зазначені дії підпадають під **ознаки кримінального провадження, передбаченого статтею 364 КК України “Зловживання владою або службовим становищем”, та Закону України “Про запобігання корупції”** – використання службових повноважень чи свого становища з метою отримання неправомірної вигоди. Відповідно, існують ризики завдання **шкоди інтересам держави**.

Встановлено, що підприємством у 2016 році укладено з 40 контрагентами 76 договорів зберігання. В 2017 році діяло 74 договори. **Фактично в наявності лише 34 договори зберігання, інші договори на підприємстві відсутні**.

Договорами зберігання передбачено, що ДП “Діпроверф” зобов’язується прийняти від поклажодавця і за плату зберігати його майно. **Площі або приміщення, де передбачено зберігання, в договорах не деталізовані**. В ході фактичного огляду приміщень та аналізу даних про споживання електроенергії встановлено, що за договорами зберігання **підприємством фактично приміщення передано в оренду**. В деяких з них функціонували офіси, а саме: ТОВ “СВ-Телеком” (проекування та продаж оптоволокна); ФОП Шелест О. В. (бюро перекладів та курси іноземних мов); Шерета О. В. (студія фотозйомки).

⁵⁹ Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 № 115.

⁶⁰ Наказом підприємства від 07.08.2017 № 5.

Встановлено, що у ТОВ “СВ-Телеком”, Шелест О. В., Шерета О. В. функціонують веб-сайти з посиланням на адресу їх розміщення в приміщеннях ДП “Діпроверф” (сайти: <http://svtele.com/contacts>; <http://buro-gelios.kiev.ua/>; <http://www.lm-photostudio.com.ua/kontakty>).

За окремими контрагентами встановлено щомісячне споживання електроенергії в значних обсягах, що також свідчить про використання приміщень для розташування офісів. Наприклад, за 2016 рік ФОП Шерета О. В. спожито 36372 кВт, за 9 місяців 2017 року – 25767 кВт.

Слід зазначити, що **керівництво підприємства не володіє інформацією про площі приміщень, зайнятих зберігачами.** В ході фактичного обміру Рахунковою палатою приміщень окремих зберігачів⁶¹ з’ясовано, що **вони займають кімнати загальною площею 570 м².**

За надані послуги від зберігання майна ДП “Діпроверф” отримало 998,3 тис. грн (2016 рік – 700,6 тис грн, за 9 місяців 2017 року – 297,7 тис. гривень). Фактично від оренди майна, яка була прихована під договори зберігання, **бюджет недоотримав в 2016 році доходів на суму 408,7 тис. грн, за 9 місяців 2017 року – 173,7 тис. грн** (70 відс. плати від оренди державного майна).

Аналогічно, в 2016 році **без укладання договорів оренди на підставі договорів зберігання функціонували спортивні гуртки** (бокс, гімнастика, великий теніс, карате й танці) в чотирьох спортивних залах підприємства. Водночас **самі договори зберігання на підприємстві відсутні.** Інформацією щодо площ спортивних залів керівництво підприємства не володіє. В ході фактичного обміру встановлено, що вони мають загальну площу понад 800 м².

За даними бухгалтерського обліку в 2016 році фізичними особами (Куліш Р. Ю., Мелешук Я. В., Цибенко Ю. М., Черницький О. В.) сплачено підприємству за зберігання/користування майном 262,5 тис. гривень.

Фактично, від **оренди державного майна держбюджет недоотримав в 2016 році 153,1 тис. грн доходів** (70 відс. плати від оренди).

В 2017 році для проведення занять зі спорту підприємство уклало цивільно-правові договори з п’ятьма виконавцями (Безсонова В. А., Куліш Р. Ю., Гришко О. О., Цибенко Ю. М., Салазніков О. Д).

Укладені цивільно-правові договори не містять положень щодо обов’язків виконавців чи підприємства щодо обліку учасників дитячо-юнацької секції. Відповідно до умов цивільно-правових угод розрахунок з виконавцями (тренерами) здійснюється на підставі актів здачі-приймання робіт. Щомісячні виплати тренерам становили від 3200 грн до 3400 гривень.

Ціни на проведення спортзаходів затверджені наказами по підприємству. Проте **облік кількості учасників спортивних секцій, відвідування ними секції та внесення помісячних платежів на підприємстві відсутній.** Аудитом

⁶¹ ФОП Шелест О. В., ФОП Шаповалов М. В., Праворський В. В., ФОМ Шерета О. В., ФОП Мазур В. Г., ТОВ “СВ-Телеком”, ФОП Захарюгін Ю. О.

встановлено, що кошти від занять у секціях у касу підприємства надходять від керівників спортивних секцій і за 9 місяців 2017 року вони становили 446,9 тис. грн: боксу – 81,1 тис. грн; великого тенісу – 15,0 тис. грн; гімнастики – 174,5 тис. грн; карате – 62,5 тис. грн; танців – 113,8 тис. гривень.

Фактичним оглядом спортивних залів було встановлено, що в залі хореографії та танців існує розклад занять та список дітей. За розкладом занять, вони проводяться кожного робочого дня, починаючи з 16.00, з інтервалом в 1–1,5 години. Згідно зі списком в залі займається 53 дитини.

Розрахункові надходження коштів від занять 53 дітей повинні становити **238,5 тис. грн** (53 дитини x 500 грн x 9 місяців). Проте **фактично надійшло** в касу підприємства за 9 місяців 2017 року **113,8 тис. грн, або на 124,7 тис. грн менше**. І це не враховуючи надходжень від занять Body Ballet та йогою.

Аналогічно, оглядом іншого спортивного залу було встановлено, що в залі художньої гімнастики перебуває 25 дітей. Тренер з художньої гімнастики повідомила, що в залі займається три групи дітей (одна молодша група – 10 дітей та дві групи – по 25 дітей). За інформацією тренера, діти займаються три рази на тиждень, а в окремих випадках і більше. **Надходження коштів від занять 60 дітей повинні становити 540,0 тис. грн** (60 дітей x 1000 грн x 9 місяців). Проте фактично надійшло за 9 місяців 2017 року лише **174,5 тис. грн, або на 365,5 тис. грн менше**.

Відсутність обліку дітей та дорослих, які займаються у спортивних гуртках, надає можливість керівництву підприємства отримувати неправомірну вигоду. Така вигода лише по двох секціях за 9 місяців 2017 року орієнтовно становила 490,2 тис. гривень. Справжні загальні надходження від усіх гуртків у рази більші.

4.5. Державне зовнішньоекономічне підприємство “Укркольорпром”

Джерелом доходів ДП “Укркольорпром” є надходження від експертних обстежень підприємств з переробки металобрухту на предмет відповідності вимогам до металургійного переробного підприємства.

Довідково. Відповідно до статті 1 Закону України від 05.05.1999 № 619 “Про металобрухт” підприємства, які здійснюють металургійну переробку металобрухту, повинні бути атестовані у відповідному порядку. Згідно із Порядком атестації після обстеження підприємства ДП “Укркольорпром” видається довідка про його відповідність вимогам до спеціалізованого металургійного переробного підприємства, а потім підприємство отримує атестат в Мінекономрозвитку. Термін дії атестату необмежений.

На сьогодні практично усі підприємства з переробки металобрухту атестовані, нові підприємства утворюються дуже рідко. Зменшення їх кількості також впливає на збитковість підприємства. Так, у 2016 році та за 9 місяців 2017 року ДП “Укркольорпром” було здійснено обстеження **лише 14 підприємств**. Загальна вартість наданих послуг становила **287,0 тис. гривень**.

Крім того, діяльність підприємства пов’язана із заготівлею, металургійною переробкою на давальницьких умовах металобрухту чорних та кольорових металів. Базова сировина – відходи металобрухту, що містять

нікель. Державне замовлення до ДП “Укркольорпром” не доводилося та державні контракти не укладалися.

За керівництва в. о. директора Ковалю Ю. О. діяльність ДП “Укркольорпром” була спрямована на використання підприємства як посередника для закупівлі сировини, що в подальшому **реалізовувалася за заниженими цінами.** Це **погіршувало фінансовий стан державного підприємства.**

У користуванні ДП “Укркольорпром” знаходяться три земельні ділянки площею **1,5 га.** Мінекономрозвитку доручено⁶² керівнику ДП “Укркольорпром” забезпечити оформлення у 2017–2018 роках земельних ділянок відповідно до законодавства. Фактично, станом на 01.12.2017 виконання доручення міністерства не забезпечено.

Також встановлено, що територія, на якій безпосередньо розташоване ДП “Укркольорпром”, знаходиться у спільному користуванні з ТОВ “Новомосковський завод металів та сплавів” (51,7 відс., або 0,04 га до 48,2 відс., або 0,03 га). **Фактичне розмежування спільної території не здійснено.**

При огляді території встановлено, що **керівництво ДП “Укркольорпром” (в. о. директора Коваль Ю. О., в. о. директора Федорчук О. П.) з метою отримання неправомірної вигоди використовувало територію підприємства для платного паркування.** Так, на території підприємства **функціонує незаконна стоянка для автомобілів.** Організація та порядок надання послуг щодо зберігання транспортних засобів **порушує Правила зберігання транспортних засобів на автостоянках,** затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 № 115. Так, режим роботи автостоянки не узгоджено з місцевим органами державної виконавчої влади, щит із схемою руху транспортних засобів, нумерацією місць, планом термінової евакуації транспортних засобів та інформацією про розпорядок роботи автостоянки і тарифами за надання послуг відсутній. **Фактичну кількість автомобілів,** які тимчасово та на постійній основі перебувають на території підприємства, **встановити неможливо. Журнал або інші документи також відсутні,** відповідно надходження коштів від стоянки автомобілів у підприємства також відсутні.

На момент огляду на стоянці було **25 автомобілів,** у т.ч. на території ДП “Укркольорпром” – **10.** При цьому охорона стоянки здійснюється працівниками, які рахуються в штаті ДП “Укркольорпром” і відповідно отримують зарплату.

Отже, в 2016 році розрахункові надходження від стоянки автомобілів становлять 108,0 тис. грн, протягом 9 місяців 2017 року – 81,0 тис. гривень.

Довідково. Розрахунок: 10 машин x 30 грн. (середня вартість стоянки) x 12 міс. = 108,0 тис. грн) x 9 місяців = 81,0 тис. гривень.

⁶² Наказ Мінекономрозвитку від 01.03.2017 № 279.

Фактично, державний бюджет недоотримав в 2016 році доходів на суму 81,0 тис. грн, за 9 місяців 2017 року – 60,8 тис. грн (75 відс. плати від доходу підприємства). Підприємство недоотримало доходів в 2016 році на суму 27,0 тис. грн, за 9 місяців 2017 року – 20,2 тис. гривень.

Крім того, надходження від послуг з охорони автомобілів, які знаходяться на суміжній території, штатними працівниками ДП “Укркольорпром”, за розрахунками, становлять 162,0 тис. гривень. Фактично ДП “Укркольорпром” здійснило непродуктивні витрати з виплати зарплати двом охоронцям, які в т.ч. охороняють суміжну територію, в сумі 76,8 тис. гривень.

Установлено, що у вересні 2016 року ДП “Укркольорпром” видано наказ⁶³ щодо проведення річної інвентаризації. За результатами інвентаризації наявні лише окремі описи товарно-матеріальних цінностей та основних засобів, за якими жодної нестачі не встановлено. Водночас протокол засідання інвентаризаційної комісії за результатами інвентаризації відсутній.

У 2017 році у зв’язку із зміною керівника підприємства було проведено інвентаризацію статей балансу⁶⁴, результати якої засвідчили фактичну відсутність товарно-матеріальних цінностей та основних засобів. Зокрема, відсутній скрап у кількості 149,2 т вартістю 344,6 тис. грн, автомобіль КРАЗ 258, полуприцеп МАЗ 93866М, шини автомобільні різних типорозмірів. Водночас встановлено, що об’єкти нерухомого майна, які перебувають на балансі підприємства та знаходяться в м. Жовті Води, **частково зруйновані, що не дозволяє їх повністю ідентифікувати.**

Згідно з інвентаризаційним описом від 14.07.2017 підтверджено наявність давальницької сировини на території Костянтинівського заводу “Втормет” – стружки сталеві в кількості близько 20 т. На час перевірки **14.08.2017 встановлено її відсутність у кількості 10 т.** Лише через тиждень⁶⁵ в. о. директора ДП “Укркольорпром” Федорчук О. П. звернувся до поліції про вчинення кримінального правопорушення щодо крадіжки сировини.

Фактично в порушення пункту 12 Порядку № 419 та пункту 7 Положення № 879 у 2016 році не проведено повної річної інвентаризації активів та зобов’язань. Тобто, в порушення вимог статті 10 Закону № 996 не забезпечено відображення в бухгалтерії і фінансовій звітності достовірних даних. Відповідно звітність підприємства за 2016 рік була **недостовірною та фактично викривленою.**

Перевіркою господарських договорів було встановлено, **що в порушення статті 180 Кодексу у 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року ДП “Укркольорпром” укладено 15 договорів без визначення істотних умов договору, зокрема, без визначення найменування (номенклатури, асортименту) та кількості продукції (робіт, послуг) й ціни договору. Невиконання вимог Кодексу щодо визначення ціни договору надавало**

⁶³ Наказ ДП “Укркольорпром” від 29.09.2016 № 191 04і-П.

⁶⁴ Наказ підприємства від 07.04.2017 № 04-П.

⁶⁵ 22.08.2017.

можливість збільшувати його вартість в рази. Наприклад, за договором поставки сировини, укладеним ДП “Укркольорпром” з ТОВ “ВСМПО Титан Україна”, **вартість поставки зросла у 1,5 рази.**

Внаслідок укладання договорів **без визначення ціни ДП “Укркольорпром” здійснено непродуктивні витрати в сумі 2410,4 тис. гривень.**

Вибірковою перевіркою договорів встановлено, **що в порушення Закону № 1700** уклалися договори із **близькими особами.** Так, між ДП “Укркольорпром” та ТОВ “Тайнекс” укладено договір⁶⁶, предметом якого є продаж брухту чорних та кольорових металів. Фактично ДП “Укркольорпром” продавав металобрухт ТОВ “Тайнекс” **за цінами, в рази нижче ринкових, що не покривало витрат на його придбання.** Зокрема, обрізь⁶⁷ продавалась ТОВ “Тайнекс” за ціною 57,0 тис. грн за тонну, за ринкової вартості 70,0 тис. гривень. Іншим підприємствам сировина продавалась за ринковими цінами.

В ході аудиту також встановлено, що згідно із даними ЄДРПОУ⁶⁸ **керівником та засновником ТОВ “Тайнекс” є син дружини в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О., а співзасновником товариства є дружина в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О.** Наведені дані підтверджуються декларацією Ковалю Ю. О. за 2016 рік.

За договором ДП “Укркольорпром” реалізувало ТОВ “Тайнекс” продукції **за заниженими цінами** у кількості 84,4 т на суму 3550,1 тис. гривень. Як наслідок, **державному підприємству нанесено збитки на суму 1620,5 тис. гривень.**

Крім того, умовами договору було передбачено відвантаження товару **без передплати.** Водночас покупець повинен сплачувати вартість поставленого товару протягом **90 банківських днів з моменту відвантаження.** Тобто, **державне підприємство “Укркольорпром” фактично фінансувало діяльність ТОВ “Тайнекс”, безпідставно надаючи останньому преференції.**

Водночас умовами договору **не передбачено застосування штрафних санкцій (пені)** у разі несвоєчасної сплати за поставлений товар. Остаточний термін розрахунків за договором за товар, відвантажений 27.03.2017, закінчився 07.08.2017, а за товар, відвантажений 30.03.2017, – 10.08.2017. Проте **станом на 30.09.2017 непогашена заборгованість ТОВ “Тайнекс” перед ДП “Укркольорпром” становила 488,0 тис. гривень.**

У порушення вимог частини другої статті 231 Кодексу керівництво ДП “Укркольорпром” не застосовувало штрафні санкції до вказаного товариства за несвоєчасно здійснені розрахунки за поставлений товар. Як наслідок, **підприємством недоотримано доходів на загальну суму 79,5 тис. гривень.** Відповідно державному підприємству були нанесені

⁶⁶ Від 01.11.2016 № 33.

⁶⁷ Обрізь титанова ДСТУ 3211-2009 Gr-2.

⁶⁸ Доступний з: <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>.

збитки на цю суму.

Також встановлено, що незважаючи на те, що ТОВ “Тайнекс” мало заборгованість перед ДП “Укркольорпром” за поставлений товар⁶⁹, у квітні 2017 року з рахунку ДП “Укркольорпром” були переведені на рахунки товариства 150 тис. грн⁷⁰ з призначенням платежу: “повернення передплати за обрізь та стружку титанову”. Проте документи, які підтверджують виникнення передплати, відсутні. ТОВ “Тайнекс”, навпаки, мало сплачувати заборгованість на користь ДП “Укркольорпром”. **Переведення на рахунки приватної фірми грошових коштів має ознаки привласнення державних коштів** сім’єю в. о. директора ДП “Укркольорпром” – Ковалю Ю. О. Відповідно держпідприємству були нанесені збитки на цю суму.

Аналогічно, в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалем Ю. О. укладено з ФОП Кесар Д. А. договір оренди автомобіля⁷¹ – тягача з напівпричепом. За оренду автотранспорту за 2014–2016 роки та чотири місяці 2017 року сплачено **357,4 тис. грн** (з них в 2016 році – 180,0 тис. грн, січень-квітень 2017 року – 46,1 тис. гривень). Водночас, як вже зазначалося, Кесар Д. А. є сином дружини в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О. Тобто, **Кесар Д. А. є сином/пасинком в. о. директора ДП “Укркольорпром” – Ковалю Ю. О.** Як наслідок, ДП “Укркольорпром” нанесено збитки на суму **357,4 тис. гривень**.

Протягом 2012–2014 років ДП “Укркольорпром” укладено договори з ТОВ “Новомосковський завод металів та сплавів”, співвласником якого є **Кесар Г. П.** (50 відс. загального капіталу), яка є дружиною в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О., на загальну суму **18,3 млн гривень**.

Установлено, що в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалем Ю. О. укладалися **фіктивні договори**. Так, за договором⁷² ДП “Укркольорпром” орендувало в ТОВ “Науково-виробниче підприємство “Васильківський рудовідновний завод” 280 м² складських приміщень за адресою: Дніпропетровська обл., Новомосковський район, смт Меліоративне, вул. Заводська, 1Б. Розмір орендної плати становив 5,2 тис. грн на місяць, який додатковою угодою⁷³ збільшено до 6,2 тис. гривень.

За вказаною в договорі адресою **знаходяться будівлі, які є приватною власністю в. о. керівника ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О.** Так, згідно з витягом з Державного реєстру правочинів та договору купівлі-продажу⁷⁴ Коваль Ю. О. та Гізенко М. В. набули право власності на будівлі і споруди, які знаходяться за відповідною адресою. Крім того, в ДП “Укркольорпром” відсутні будь-які документи, що підтверджують

⁶⁹ Станом на 01.04.2017 заборгованість становила 676,1 тис. гривень.

⁷⁰ Платіжні доручення від 04.04.2017 № 1538 на суму 130 тис. грн та платіжні доручення від 06.04.2017 № 1549 на 20 тис. гривень.

⁷¹ Договір від 21.05.2014 (без номера).

⁷² Від 01.11.2016 № 0111ДО.

⁷³ Від 31.12.2016 № 1.

⁷⁴ Від 05.06.2008 № 6036348 та договору від 05.06.2008 ВКО № 844754.

зберігання за цією адресою товарно-матеріальних цінностей. Фактично, ДП “Укркольорпром” нанесено збитки на суму 29,0 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що в січні 2016 року за договором підряду⁷⁵ ДП “Укркольорпром” було передано ТОВ “Васильківський рудовідновлюваний завод” (далі – Завод) давальницьку сировину у вигляді металобрухту кольорових металів для подальшої її переробки. На виконання умов договору Завод здійснив переробку та передав частину готової продукції ДП “Укркольорпром”. Іншу частину продукції у вигляді феротитану **в обсязі 4,45 т** не було передано. В квітні 2017 року Завод повідомив⁷⁶ ДП “Укркольорпром” про неможливість виконувати договірні зобов’язання та запропонував припинити дію договору. Також повідомлено⁷⁷, що залишок феротитану у кількості 4,45 тонн знаходиться на території Заводу. За інформацією спеціалістів ДП “Укркольорпром” на Заводі зберігаються залишки сировини, які за зовнішнім виглядом класифікуються як відходи виробництва, а за своїми розмірами та хімічним складом не відповідають вимогам ДСТУ щодо феротитану.

За інформацією спеціалістів ДП “Укркольорпром”, за пересортицею прихована **недостача 4,45 т феротитану**, поточна **ринкова ціна якого становить 72–78 тис. грн за тонну.** Тобто, **Завод не виконав в повному обсязі умови договору на виготовлення продукції, частина якої в обсязі 4,45 т не відповідала вимогам щодо її переробки.**

ДП “Укркольорпром” було сплачено Заводу за подрібнення просіву та пакування феротитану загалом на **37,4 тис гривень.** У подальшому ДП “Укркольорпром” забрав із Заводу металобрухт феротитану та продав його за ціною **45,0 тис. грн за тонну на суму 240,3 тис. гривень.** Водночас **претензійна робота щодо псування сировини та невиконання умов договору ДП “Укркольорпром” не проводилася.** Як наслідок, **державному підприємству нанесено збитки на 108,4 тис. гривень**⁷⁸.

Довідково. Незважаючи на виявлені нестачі товарно-матеріальних цінностей та інші правопорушення в. о. директора Укркольорпром Федорчук О. П. звернувся із заявою до прокуратури лише 12.06.2017.

Отже, зазначені дії керівництва ДП “Укркольорпром” підпадають під **ознаки кримінального провадження, передбаченого статтею 190 “Шахрайство”, статтею 191 “Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем”, статтею 364 КК України “Зловживання владою або службовим становищем” та Законом України “Про запобігання корупції” – використання службових повноважень чи свого становища з метою отримання неправомірної вигоди.** Відповідно, існують ризики завдання **шкоди інтересам держави.**

⁷⁵ Від 29.01.2016 № 2901-ДД.

⁷⁶ Лист від 18.04.2017 № 1804-1.

⁷⁷ Лист від 25.04.2017 № 2504-2.

⁷⁸ (71,8 тис. грн – різниця в ціні, 29,4 тис. грн – сплата за металургійну переробку, 1,8 тис. грн – сплата за просів та пакування).

4.6. Державне підприємство “Державний проектний інститут по проектуванню підприємств гумової промисловості”

За Статутом ДП “Укрґумопроект” засноване на державній власності, належить до сфери управління Мінекономрозвитку та є державним комерційним підприємством. Основний вид діяльності – у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах, технічні випробування та дослідження. Фактично ДП “Укрґумопроект” за **період 2016 – 9 місяців 2017 року не здійснювало діяльності**. Всі працівники, крім в. о. директора, звільнені в минулих роках. За результатами діяльності за 2015 рік підприємство провітувало до Мінекономрозвитку та в подальшому до уповноваженого органу управління, фіскальних органів, Пенсійного фонду України, органів статистики **фінансову звітність не надавало**.

Довідково. Слід вказати, що за наказом Мінекономрозвитку від 14.04.2016 Козюка В. Л. було звільнено з посади директора ДП “Укрґумопроект” за власним бажанням, у зв’язку з виходом на пенсію, а через три місяці (наказ від 15.07.2016) його призначено в.о. директора до призначення керівника в установах порядку. У листопаді 2017 року Козюка В. Л. звільнено з посади в. о. директора.

За інформацією в. о. директора ДП “Укрґумопроект”, фінансові операції у період, що підлягав аудиту, не здійснювалися, кредиторська та дебіторська заборгованість відсутні. Бухгалтерські документи (журнали-ордери № 2, 6) не склалися. Остання виписка банку датована 25.02.2016.

Відповідно до Свідоцтва про право власності від 11.03.2003, Витягу про реєстрацію права власності на нерухоме майно від 14.03.2003, станом на березень 2003 року, ДП “Укрґумопроект” було власником частини будівлі за адресою: м. Дніпро, вул. Кротова, 16, площею 724,6 м² (підвал – 39,1 м², приміщення на четвертому поверсі площею 685,5 м²). Вказані дані відображені і у технічному паспорті на виробничий будинок нежитлового призначення від 15.10.2002.

На підставі договору купівлі-продажу від 09.12.2004 ДП “Укрґумопроект” продав частину приміщення за вказаною адресою загальною площею **240,1 м²** ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин”.

Довідково. Відчуження нерухомого майна здійснено на підставі дозволу Мінпромполітики від 08.10.2004. Згідно з Витягом з Державного реєстру правочинів від 09.12.2004 в електронному Реєстрі прав власності на нерухоме майно зареєстровано договір купівлі – продажу частини приміщень ДП “Укрґумопроект” від 09.12.2004.

Отже, на момент проведення аудиту площа приміщень ДП “Укрґумопроект” становить **484,5 м²**, що відповідає даним сайту ФДМУ⁷⁹. Слід вказати, що площі приміщень, що належать ДП “Укрґумопроект”, знаходяться на четвертому поверсі будівлі (правий бік), а приміщення на цьому ж поверсі (лівий бік) належать ТОВ “Український завод

⁷⁹ Доступний з: <http://www.spfu.gov.ua/ua/sale-obj/698>.

понадвеликогабаритних шин”. Приміщення ДП “Укргумопроект” знаходиться в незадовільному стані (опалення відсутнє, потребує ремонту) та на момент аудиту не використовувалося.

Результати проведеного аудиту ДП “Укргумопроект” свідчать, що протягом досліджуваного періоду **керівництвом підприємства та Мінекономрозвитку не забезпечено дієвих заходів щодо організації діяльності підприємства за рахунок державного майна, переданого йому в управління.** ДП “Укргумопроект” фактично не виконувало основну функцію підприємства як самостійного суб’єкта господарювання – задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності (стаття 62 Кодексу).

4.7. Державне підприємство “Державний науково-дослідний інститут великогабаритних шин”

ДП “Інститут шин” створено з метою здійснення науково-дослідної, виробничої та підприємницької діяльності в галузі створення та виробництва шин, а також гумо-технічних матеріалів і виробів. Юридична і фактична адреса Інституту – м. Дніпро, вул. Кротова, 16

Станом на 01.10.2017 штатна чисельність працівників ДП “Інститут шин” становила 23,5 од., фактична – 8 од., 7 од. – за сумісництвом (0,5 ставки) та 1 од. – за трудовою угодою. За сумісництвом працюють працівники ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин”, яке розташоване за тією ж адресою, що й Інститут.

Фактично, протягом 2016–2017 років ДП “Інститут шин” проводив діяльність, пов’язану з оптовою торгівлею шин; орендою приміщень, майна; дослідженнями й експериментальними розробками (*дослідження причин виходу понадвеликих шин з експлуатації раніше гарантованого терміну під час експлуатації гірничо-збагачувальними комбінатами Криворізького гірничорудного басейну*). Ці дослідження ДП “Інститут шин” здійснював за договором, укладеним у 2015 році із ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин”. За 2016 рік і 9 місяців 2017 року для вказаного товариства видано 417 технічних звітів та експертних висновків.

За результатами діяльності ДП “Інститут шин” **одержано збитки (у 2016 році – 1055,4 тис. грн, за 9 місяців 2017 року – 1161,5 тис. гривень).**

Слід вказати, що Господарським судом Дніпропетровської області⁸⁰ ще у 2004 році порушено провадження про банкрутство Інституту та відкрито процедуру санації⁸¹. Також затверджено реєстр вимог кредиторів⁸² на загальну суму 30,7 млн грн, у т. ч. заборгованість із зарплати 1,4 млн гривень. За інформацією арбітражного керуючого, у 2005 році розроблено план санації,

⁸⁰ Ухвала Господарського суду Дніпропетровської області від 11.06.2004.

⁸¹ Ухвала Господарського суду Дніпропетровської області від 21.12.2004.

⁸² Ухвала Господарського суду Дніпропетровської області від 12.11.2004.

який погоджено Мінпромполітики та затверджено Ухвалою господарського суду Дніпропетровської області 26.09.2005. Проте оригінал або завірену копію плану арбітражним керуючим до аудиту не надано.

Довідково. *За інформацією арбітражного керуючого, за період санації виконані такі заходи: проведена інвентаризація майна; отримано правовстановлюючі документи на об'єкти нерухомості, що входять до об'єктів продажу; проведено експертну оцінку майна; створено конкурсну комісію з продажу майна ДП “Інститут шин”; розроблені умови конкурсу та кваліфікаційні умови до промислових інвесторів.*

Конкурс з продажу майна відбувся 28.11.2005, переможцем якого визначено ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин”, за результатами якого Інститутом укладено договір купівлі-продажу майна з ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” від 20.12.2005 на суму 4,1 млн грн та здійснено його продаж на цю суму, що надало можливість погасити заборгованість із зарплати, платежів до бюджету та частково перед рештою кредиторів.

Станом на 01.10.2017, за інформацією арбітражного керуючого, не погашено кредиторської заборгованості на суму 14,1 млн грн:

- ТОВ “Мицар”, грошові вимоги якого були включені в реєстр кредиторів згідно з Ухвалою суду по справі від 12.11.2004, – 9,5 млн грн;

- ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин”, який набув статусу кредитора на підставі договорів про відступлення права вимоги, а також на підставі ухвали господарського суду Дніпропетровської області від 02.04.2013, – 4,6 млн гривень.

Проте більше чверті (26,6 відс.) довгострокової кредиторської заборгованості за реєстром вимог кредиторів (8,2 млн грн із 30,7 млн грн) не було погашено грошовими коштами, а перерозподілено на інших кредиторів через укладання відповідних договорів. Загальна сума кредиторської заборгованості станом на 01.10.2017 становить 28,6 млн гривень.

Отже, **строк процедури санації ДП “Інститут шин” триває вже тринадцять років!** Таким чином, підприємство з грудня 2004 року перебуває в стані санації, строк якої неодноразово подовжувався. Ухвалою господарського суду Дніпропетровської області від 17.08.2017 строк процедури санації ДП “Інститут шин” знову продовжено до 17.02.2018 року.

Аудитом встановлено, що ДП “Інститут шин”, починаючи з 2011 року, надавалася поворотна фінансова допомога двома суб'єктами господарювання. Так, від ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” отримано загалом 8095,8 тис. грн (*до 2016 року – 3917,6 тис. грн, у 2016 році – 3610,7 тис. грн, за 9 місяців 2017 року – 567,5 тис. грн*) та від ТОВ “Свротайр Україна” – сумі 27,3 тис. грн (*2016 рік*).

Поворотна фінансова допомога, за умовами укладених договорів, використовується для потреб Інституту відповідно до цілей його діяльності (пункту 2.5 договору) без зазначення її суми та конкретного терміну повернення, який буде визначатися “на підставі письмової вимоги ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” із вказівкою про строк повернення та суми, необхідної до повернення” (п. 2.4 договору). Отже, **договори про фінансову допомогу укладені ДП “Інститут шин” з**

недотриманням вимог статті 180 Кодексу в частині погодження істотних умов договору (ціни та строку його дії).

За даними бухгалтерського обліку повернення коштів фінансової допомоги протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року не здійснювалося, а всі транші допомоги використовувались на поточні потреби за принципом “кредитної лінії”. Це **свідчить про стійку фінансову неплатоспроможність ДП “Інститут шин” та посилення залежності від інших суб’єктів господарювання.**

Станом на 01.10.2017 загальна сума кредиторської заборгованості перед ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” та ТОВ “Мицар” становила 27,5 млн грн, або **96,1 відс. від її загального обсягу на вказану дату.**

Порівнюючи наведені показники із реестром вимог кредиторів, затверджених ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 12.11.2004, встановлено, що по відношенню до:

➤ загального реєстру кредиторів – обсяг кредиторської заборгованості скоротився лише на 7,0 відс. (з 30,7 млн грн до 28,6 млн грн);

➤ основного списку кредиторів – кількість скоротилась із чотирьох до двох кредиторів, а загальна сума боргу зменшилася лише на 5,7 відс., або на 1,7 млн грн (з 29,1 млн грн до 27,5 млн гривень). Отже, матеріали аудиту свідчать, що **заходи санації не були ефективними і не завершилися фінансовим оздоровленням підприємства.**

На виконання наказу Мінекономрозвитку від 01.03.2017 № 279 ДП “Інститут шин” надав інформацію⁸³ про реєстрацію права власності на об’єкти нерухомого майна, що обліковується на балансі підприємства, та реєстрацію прав користування земельними ділянками (форма № 2б(д)), згідно з якою один об’єкт – будівлі та споруди корпусу стендових випробувань (м. Дніпро, вул. Б. Кротова, 11) внесений до Державного реєстру речових прав: 1985 року побудови, площа 7059 м². Розташовані в приміщенні стенди є власністю ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин”.

Аудитом встановлено, що ДП “Інститут шин” **не зареєстровано права власності на приміщення внутрішньої охорони** (площа 97,7 м²) та **продовольчого складу** (388,0 м²), розташованих за адресою: вул. Б. Кротова 16. При цьому в листі Інституту на адресу Мінекономрозвитку від 27.03.2017 інформація щодо незареєстрованого права власності на ці будівлі відсутня.

Довідково. За поясненням в. о. керуючого санацією, будівництво приміщення охорони та продовольчого складу здійснено силами ДП “Інститут шин” в минулих роках без оформлення дозвільних документів в Державній архітектурно-будівельній інспекції.

Отже, **всупереч вимогам статей 3 і 4 Закону України від 01.07.2004 № 1952 “Про державну реєстрацію речових прав держави на нерухоме майно та їх обтяжень”** (із змінами) в органах державної реєстрації **не здійснена**

⁸³ Лист від 27.03.2017 № 1\30.

реєстрація речових прав на два об'єкти нерухомого майна загальною площею 485,7 м².

У користуванні Інституту знаходиться одна земельна ділянка загальною площею 38000 м², яка використовується на підставі Державного акта на право користування землею серії Б № 009916, виданого у 1978 році Дніпропетровському філіалу НДІ шинної промисловості під будівництво станції випробувань сільськогосподарських шин. За направленою інформацією до Мінекономрозвитку, ДП “Інститут шин” не використовує землю без документів.

Проте ДП “Інститут шин” не переоформлено права постійного користування земельною ділянкою та відповідно не здійснено реєстрацію права постійного користування земельною ділянкою площею 38000 м² під будівлями та спорудами корпусу стендових випробувань за адресою: м. Дніпро, вул. Бориса Кротова, 11, **чим порушено вимоги Закону України “Про державну реєстрацію речових прав держави на нерухоме майно та їх обтяжень”.**

Протягом усього дослідженого періоду ДП “Інститут шин” (*Орендодавець*) на підставі укладених договорів надавало в оренду майно двом орендарям, у т. ч.:

- ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” за чотирма договорами на нерухоме майно та за трьома договорами на оренду обладнання, меблів;

- ТОВ “Акцент” один договір на нерухоме майно (майданчики).

При цьому договори оренди нежитлових приміщень і майданчиків, площею понад 200,0 м², уклалися безпосередньо ДП “Інститут шин”, а не ФДМУ, **чим порушено вимоги статті 5 Закону**⁸⁴ України “Про оренду державного та комунального майна” в частині надання права бути орендодавцем держмайна.

Розрахунок орендної плати здійснювався на підставі незалежної оцінки майна, яка проводилась у 2012 році та у 2016 році за рахунок Інституту. Аналізом стану розрахунків плати за оренду майна за даними бухгалтерії Інституту встановлено, що на початок кожного року обліковувалась дебіторська заборгованість. Так, станом на 01.01.2016 ця заборгованість становила 90,6 тис. грн (два боржники) з найбільшою сумою заборгованості за ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” (93,5 відсотка). За 2017 рік заборгованість збільшилась до 207,4 тис. грн за тим самим найбільшим боржником.

У дослідженому періоді, незважаючи на наявність заборгованості з орендної плати, **пеня Інститутом не нараховувалась.** У ході аудиту відповідно до умов договорів нараховано пеню на несплачену суму орендної плати – 6,5 тис. гривень.

⁸⁴ Від 10.04.1992 № 2269.

Перевіркою правильності нарахування та перерахування до держбюджету частини орендної плати встановлено **порушення вимог пункту 17 Методики**⁸⁵, **умов пункту 3.1 договорів оренди в частині неперерахування до бюджету 70,0 відс. орендної плати за нерухоме майно, яка надійшла на рахунок Інституту, а також вимог П(С)БО № 14 “Оренда” щодо невідображення за обліком кредиторської заборгованості перед бюджетом на 01.10.2017. У ході аудиту порушення повністю усунуто (перераховано 141,7 тис. грн до бюджету).**

ВИСНОВКИ

1. Результати аудиту засвідчили, що в Україні є достатній науково-технічний та організаційний потенціал у сфері проектування виробничих підприємств. Водночас **фактичний стан справ** щодо використання у 2016 році та за 9 місяців 2017 року державними підприємствами майна, матеріальних ресурсів та інших активів **показав, що майно часто використовувалося з порушенням вимог законодавств.** Також мало місце **непродуктивного використання матеріальних та інших активів.**

Стан управління фінансово-господарською діяльністю державних підприємств “Український інститут по проектуванню металургійних заводів”, “Державний інститут по проектуванню промислових підприємств” і “Державний інститут по проектуванню підприємств гірничорудної промисловості “Кривбаспроект” свідчить про певне досягнення визначених цілей і завдань, оскільки **результати їхньої діяльності є прибутковими.**

Однак **діяльність інших підприємств збиткова.** Державний проектний інститут “Діпроверф” фактично не функціонує як проектний. Зазначене підприємство було єдиним проектним інститутом в суднобудівній галузі України. Проте ДП “Діпроверф” втратило позиції у сфері проектування підприємств та об’єктів суднобудування, останній проект було реалізовано в 2010–2012 роках. Державний проектний інститут по проектуванню підприємств гумової промисловості не здійснює діяльності з 2015 року. **Заходи із санації Державного науково-дослідного інституту великогабаритних шин, що здійснюються вже 13 років, станом на 01.12.2017 не були ефективними.** Результати аудиту засвідчили **фактичне поглинання двох державних підприємств (ДП “Укргумопроект” та ДП “Інститут шин”), які розташовані в м. Дніпро, вул. Б. Кротова, 16, приватним підприємством “Український завод понадвеликогабаритних шин”, що функціонує за цією ж адресою. Питома вага технічних випробувань та експертних досліджень державного зовнішньоекономічного підприємства “Укркольорпром” у загальних доходах від реалізації становить лише 1 відс., при цьому результат діяльності підприємства від’ємний.**

⁸⁵ Методика розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.95 № 786 зі змінами.

Формування фінансових ресурсів державними підприємствами, що були охоплені аудитом, для наповнення державного бюджету є недостатнім. За результатами аудиту встановлено недоотримання 5,4 млн грн доходів Державним бюджетом України та державними підприємствами. Стан сплати окремими державними підприємствами, що перевірялися, податків, зборів та інших платежів також незадовільний. Станом на 01.10.2017 заборгованість із платежів до бюджету була 5,1 млн гривень.

2. Мінекономрозвитку як уповноважений орган самоусунулось від створення ефективної системи управління та контролю за діяльністю державних підприємств. Результати аудиту підтвердили неналежне виконання Міністерством функцій з управління об'єктами державних підприємств, що провадять діяльність у сфері проектування.

Часті структурні зміни Мінекономрозвитку не сприяли системній і послідовній діяльності окремих його підрозділів. Зокрема Департамент управління державною власністю, на який покладено виконання завдань у сфері управління об'єктами державної власності, **п'ять місяців** після затвердження структури апарату Мінекономрозвитку **не мав власного положення.** Положення про структурні підрозділи департаменту затверджено лише у березні та травні 2017 року.

Незважаючи на те, що Положенням про Міністерство передбачено обговорення найважливіших напрямів його діяльності на Колегії, питання, пов'язані з ефективністю управління об'єктами державної власності, належними державі матеріальними та іншими активами державних підприємств протягом 2016 року та 9 місяців 2017 року взагалі не розглядалися.

Затвержені Мінекономрозвитку плани проведення внутрішнього аудиту не відображають реального стану справ з проведення контрольних заходів. У другому півріччі 2017 року передбачалося проведення аудиту відповідності на ДП "Діпропром" та фінансового аудиту на ДП "Інститут шин". Під час проведення Рахунковою палатою перевірки встановлено, що Міністерство аудит зазначених підприємств не здійснювало. У досліджуваному періоді **фактично всі охоплені аудитом підприємства залишалися поза межами контролю Мінекономрозвитку.**

У порушення вимог статі 6 Закону України "Про управління об'єктами державної власності" Мінекономрозвитку не забезпечено проведення позапланових перевірок фінансово-господарської діяльності державних підприємств після зміни їх керівників.

3. Питання використання та розпорядження майном державних підприємств на законодавчому рівні достатньо врегульоване. Господарський кодекс України визначає основні засади господарювання в Україні. Закон України "Про управління об'єктами державної власності" регулює правові аспекти управління цими об'єктами.

Водночас **реалізація державної політики** у галузі промисловості, її науково-технічного розвитку здійснюється за відсутності комплексу взаємопов'язаних завдань і заходів, які мають бути спрямовані на вирішення проблем розвитку галузі. Відповідна державна цільова програма була затверджена Кабінетом Міністрів України ще у 2003 році і розрахована лише до 2011 року. **Стратегія розвитку промисловості України**, яка розробляється Мінекономрозвитку, станом на 01.12.2017 на розгляд Уряду не подавалася.

Задекларована Урядом **приватизація проектних інститутів досі не розпочата, отже, її мета – підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів для здійснення структурної перебудови національної економіки не досягається. Мінекономрозвитку у 2016–2017 роках не підготувало до продажу жодного державного підприємства**, що є недотриманням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 12.05.2015 № 271. **Передачу функцій з управління цими об'єктами ФДМУ не забезпечено.**

До Переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, але можуть бути корпоративізовані, затвердженого Законом України від 07.07.99 № 847, включено ДП “Діпроверф”, яке не належить до жодного з об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації (стаття 5 Закон України від 04.03.92 № 2163 “Про приватизацію державного майна”). При цьому **Мінекономрозвитку пропозицій щодо уточнення Переліку в частині виключення ДП “Діпроверф” не подавало.**

4. Мінекономрозвитку не забезпечено внесення змін до установчих документів державних підприємств. У зв'язку з передачею ДП “Укркольорпрому” та ДП “Інститут шин” із сфери управління Мінпромполітики до Мінекономрозвитку зміни до їх статутів не внесено. Статути цих підприємств затверджено ще Мінпромполітики у 2007 та 2003 роках відповідно. Також, за відсутності контролю з боку Мінекономрозвитку, ДП “Укргумопроект” не забезпечило державної реєстрації свого статуту.

За відсутності належного контролю з боку Мінекономрозвитку окремими державними підприємствами не забезпечено виконання норм чинного законодавства щодо визначення та затвердження облікової політики підприємств. **Розпорядчі документи про облікову політику жодного з охоплених аудитом підприємств Міністерство не погодило, що призвело до порушень у їх господарській діяльності.**

5. Мінекономрозвитку не забезпечено якісного добору кандидатур на посади керівників проектних інститутів, які б на постійній основі могли ними ефективно управляти. Наприклад, у листопаді 2016 року переможцем конкурсного відбору на посаду керівника ДП “Укркольорпром” комісією з проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки визначено Ковалю Ю. О., з яким контракт так і не було укладено. А на початку квітня 2017 року (менш як через 5 місяців з

дати проведення конкурсного відбору) до нього було застосовано **захід дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення.**

З вересня 2016 року рішення про необхідність проведення відбору керівників державних підприємств Мінекономрозвитку не ухвалювалися. Як наслідок, після звільнення у листопаді 2016 року керівника ДП “Діпроверф”, у квітні 2017 року ДП “Укркольорпром”, у червні 2017 року ДП “Діпропром” **проведення конкурсного відбору керівників Міністерство не забезпечило.**

Мінекономрозвитку не виконало вимоги статті 6 Закону України “Про управління об’єктами державної власності” щодо звільнення з посади керівників державних унітарних підприємств, у яких не утворено наглядової ради, укладення і розірвання з ними контрактів. Контракт, укладений з директором ДП “Діпропром” Меньковим М. П. ще попереднім органом управління (Мінпромполітики), протягом 2,5 року Мінекономрозвитку не переукладався. Так само три роки не переукладався контракт, укладений Мінпромполітики з директором ДП “Кривбаспроект” Перегудовим В. В.

6. Мінекономрозвитку не забезпечено проведення єдиного моніторингу ефективності управління об’єктами державної власності. Міністерство допускало окремі порушення вимог Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об’єктами державної власності та форми подання інформаційно-аналітичних матеріалів для проведення моніторингу, затверджених наказом Мінекономрозвитку від 15.03.2013 № 253 (далі – Методичні рекомендації). **Неправильно визначалася кількість балів** за виконання критеріїв оцінки результатів фінансово-господарської діяльності суб’єктів господарювання і, як наслідок – **сама оцінка діяльності.**

Інформацію про результати моніторингу на офіційному веб-сайті за I квартал і I півріччя 2016 року **Міністерство не оприлюднювало.** Публікація на сайті за 9 місяців 2016 року, за 2016 рік та I квартал 2017 року **проведена з порушенням термінів, передбачених Методичними рекомендаціями.** **Оцінка** на рівні окремих суб’єктів господарювання **не здійснювалася, що унеможлиблювало трирівневий контроль** за ефективністю управління об’єктами державної власності.

7. Щорічні інвестиційні плани на 2016 рік, а також інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3 років) жодному із семи державних підприємств Мінекономрозвитку не затверджувало. У 2017 році лише трьом підприємствам (ДП “Діпропром”, “Кривбаспроект” і “Укрдіпромез”) Мінекономрозвитку затвердило щорічні інвестиційні плани, але **контроль** за їх виконанням **не здійснювало.**

Міністерство не вживало достатніх заходів щодо передачі об’єктів до приватизації і не забезпечило затвердження стратегічних планів проектних інститутів. **Стратегічні плани розвитку семи підприємств, що перевірялися, на 2016 рік Мінекономрозвитку не розробляло та не затверджувало; на**

2017 і 2018 роки стратегічні плани розвитку державних унітарних підприємств також не затверджувало.

Мінекономрозвитку не здійснювало дієвого контролю за своєчасним складанням фінансових планів підприємств та їх виконанням. Фінансові плани п'яти підприємств на 2016 рік затверджено Мінекономрозвитку (Міністр А. Абромавичус) без зазначення дати. Це унеможливило встановлення факту дотримання Міністерством термінів, визначених Порядком складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженим наказом Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205.

В порушення вимог частини другої статті 75 Господарського кодексу України фінансові плани державних підприємств на 2017 рік не затверджено до 1 вересня 2016 року. При цьому проекти фінансових планів на 2017 рік ДП “Діпропром”, “Кривбаспроект”, “Укрдіпромез” подали до Мінекономрозвитку своєчасно. Через відсутність своєчасно затверджених планових показників діяльності державних підприємств на 2016-2017 роки створювалися передумови до порушення вимог законодавства.

8. Діяльність ДП “Діпропром” здійснювалася з порушенням статутних норм і вимог чинного законодавства. Підприємством не дотримано норм Господарського кодексу України щодо здійснення видатків відповідно до фінансового плану. У 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року отримано доходів і здійснено видатків в обсягах, які значно відрізнялися від планових або взагалі не передбачені фінансовими планами.

У порушення антикорупційного законодавства директором Меньковим М. П. і членами його родини створено комерційні структури, з якими, за наявності на підприємстві кваліфікованого персоналу, укладалися договори субпідряду на виконання проектних робіт. За оренду комп'ютерного обладнання у приватних фірм, які належать близьким особам керівництва ДП “Діпропром”, сплачено кошти, що перевищують вартість самого обладнання. Водночас справна комп'ютерна техніка, що належить підприємству, не використовується. Загалом у 2016 році та протягом 9 місяців 2017 року за виконання проектних робіт, оренду оргтехніки та закупівлю матеріальних цінностей ДП “Діпропром” сплатило 5369,4 тис. грн (ТОВ ВКФ “Промпроект”, ТОВ ВКФ “Промбудпроект”, ТОВ “Гіпропром” і ТОВ “Дніпротеплоприлад”). Дії керівника підприємства з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи іншої фізичної або юридичної особи, використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби є зловживанням службовим становищем і караються за статтею 364 Кримінального кодексу України.

З порушенням Порядку здійснення витрат суб'єктами господарювання державного сектору економіки у разі незатвердження (непогодження) річних фінансових планів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2012 № 899, до затвердження фінплану на 2017 рік підприємством використано 23,0 тис. гривень. Неефективно використано 36,0 тис. грн на

виконання робіт, які надалі були зупинені. **Інвентаризацію активів і зобов'язань станом на 31.12.2016 проведено формально, що не забезпечило достовірності даних бухгалтеру та фінансової звітності підприємства.**

9. Недостатність контролю з боку Мінекономрозвитку призвела до окремих порушень ДП “Укрдіпромез” вимог чинного законодавства та неефективного використання державного майна. У цілому, діяльність цього суб'єкта господарювання оцінена протягом 2016–2017 років як ефективна.

Мінекономрозвитку, ФДМУ та керівництво підприємства не забезпечили ефективного використання державного майна. Майже 15 відс. від загальної площі приміщень, які перебувають в управлінні ДП “Укрдіпромез” (4,8 тис. м²), не використовуються, що зменшує обсяги надходжень до державного бюджету і підприємства.

Керівництвом підприємства не забезпечено виконання його основних показників діяльності, визначених фінансовими планами. Зокрема, у 2016 році на здійснення капітального ремонту використано 240,0 тис. грн, що фінансовим планом не передбачалося.

Підприємством до затвердження фінплану на 2017 рік використано 479,5 тис. грн на капінвестиції, консультаційні та інформаційні послуги, що є порушенням Порядку здійснення витрат суб'єктами господарювання державного сектору економіки у разі незатвердження (непогодження) річних фінансових планів.

У порушення норм статуту та контракту, укладеного з керівником підприємства, службові відрядження директора ДП “Укрдіпромез” за кордон погоджувалися Мінекономрозвитку несвоєчасно або взагалі не погоджувалися.

Необґрунтовані рішення керівництва ДП “Укрдіпромез” щодо погодження змін до договору з ТОВ “Конкорд Промпроект” у частині проведення умов остаточного розрахунку за виконані роботи створили ризики непогашення заборгованості та завдання збитків підприємству на суму 624,0 тис. гривень. З грудня 2012 року в обліку підприємства обліковується 624,0 тис. грн дебіторської заборгованості ТОВ “Конкорд Промпроект” за виконані проектно-конструкторські роботи. На час аудиту заборгованість не була погашена і штрафні санкції до боржника не застосовані.

10. Керівництвом ДП “Кривбаспроект” допускалися окремі порушення вимог чинного законодавства та неефективне використання майна. Якщо у 2016 році діяльність підприємства була ефективною, то у I півріччі 2017 року – задовільною, що свідчить про погіршення показників діяльності.

Усупереч нормам статуту директором підприємства у 2015 році затверджено організаційну структуру та штатний розпис без погодження з уповноваженим органом управління. Затверджена структура була неоптимальною. Окремі заступники директора мали однакові

функціональні обов'язки. У результаті підприємство зазнало непродуктивних витрат на 50,6 тис. гривень.

Майже 21 відс. від загальної площі приміщень, які перебувають в управлінні ДП “Кривбаспроект” (2,7 тис. м²), не використовується, що зменшує обсяги надходжень до державного бюджету і підприємства.

Усупереч статті 180 Господарського кодексу України у 2016–2017 роках уклалися договори без визначення істотних умов, зокрема без визначення ціни, що надавало можливість збільшувати її в рази. Як наслідок, підприємство зазнало непродуктивних витрат на 716,6 тис. гривень.

Договір на виконання капітального ремонту системи опалювання будівлі було укладено за відсутності у фінансовому плані підприємства на 2017 рік капітальних інвестицій. Також, капітальні інвестиції не передбачалися в інвестиційному плані підприємства. Зазначене призвело до порушення вимог статті 75 Господарського кодексу України (376,6 тис. гривень).

У 2016–2017 роках, за наявності власних фахівців у відповідній сфері, ДП “Кривбаспроект” залучалося сторонніх фізичних осіб для проведення експертизи проектів, здійснення авторського нагляду, розроблення проектних рішень. У результаті підприємством здійснено непродуктивних витрат на 593,7 тис. гривень.

11. У порушення норм статуту керівництво ДП “Діпроверф” не забезпечило ефективної роботи підприємства. За 2016 рік отримано 224,0 тис. грн збитків, за 9 місяців 2017 року – 7,0 тис. гривень.

Керівництво ДП “Діпроверф” з метою уникнення процедури надання в оренду державного майна та отримання неправомірної вигоди протягом 2016–2017 років укладало договори на зберігання майна, згідно з якими приміщення фактично здавалися в оренду. Також, в 2016 році без укладання договорів оренди на підставі договорів зберігання функціонували спортивні гуртки (бокс, гімнастика, великий теніс, карате й танці) в 4-х спортивних залах підприємства. Водночас, самі договори зберігання на підприємстві відсутні. В 2017 році для проведення занять зі спорту підприємство уклало цивільно-правові, які не містять положень щодо обліку учасників дитячо-юнацької секції. Відсутність фактичного обліку відвідувачів, які займаються у спортивних гуртках, надавала можливість керівництву підприємства отримувати неправомірну вигоду. Крім того, на території підприємства функціонує незаконна стоянка (парковка) для автомобілів. Унаслідок незаконних дій керівництва ДП “Діпроверф”, держбюджетом і підприємством недоотримано 2334,1 тис. грн доходів. Такі дії підпадають під ознаки статті 364 Кримінального кодексу України “Зловживання владою або службовим становищем” та Закону України “Про запобігання корупції”: використання службових повноважень чи свого становища з метою отримання неправомірної вигоди.

Станом на 31.12.2015 у обліку ДП “Діпроверф” була відображена поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на суму

55,9 млн гривень. Станом на 31.12.2016 її сума зменшена до 165,0 тис. грн, а станом на 01.10.2017 – до 138,0 тис. гривень. Фактично, ДП “Діпроверф”, за відсутності остаточного рішення суду, безпідставно списало з обліку кредиторську заборгованість, що призвело до викривлення даних бухгалтерського обліку на суму **55,7 млн гривень.**

Крім того, у 2016 році в порушення пункту 12 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419, і пункту 7 Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, не проведено річної інвентаризації активів і зобов’язань. Під час інвентаризації, яка проводилася у зв’язку із зміною керівника, виявлено відсутність 74-х найменувань основних засобів. Проте результати інвентаризації не враховані при складанні звітності за 2016 рік.

Зазначене призвело до порушення вимог статті 10 Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”.

12. Діяльність ДП “Укркольорпром” (в. о. директора Коваль Ю. О.) була спрямована на використання підприємства як посередника для закупівлі сировини, що надалі реалізовувалася за корупційними схемами.

У порушення антикорупційного законодавства керівництвом ДП “Укркольорпром” (в. о. директора Коваль Ю. О.) уклалися численні договори із близькими особами. Зокрема, між ДП “Укркольорпром” і ТОВ “Тайнекс” укладено договір, предметом якого є продаж брухту чорних і кольорових металів. ДП “Укркольорпром” продавало металобрухт ТОВ “Тайнекс” за цінами, що були в рази нижче ринкових і не покривали витрат на його придбання. Згідно з договором підприємство реалізувало ТОВ “Тайнекс” 84,4 т продукції за заниженими цінами на суму 3550,1 тис. гривень. Керівник і засновник ТОВ “Тайнекс” – Кесар Д. А., який є сином дружини в. о. директора, а співзасновник товариства – Кесар Г. П. – дружина в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О. Як наслідок, державному підприємству нанесено збитків на **1620,5 тис. гривень.**

У порушення пункту 12 Порядку подання фінансової звітності та пункту 7 Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань у 2016 році на підприємстві не проведено річної інвентаризації активів і зобов’язань.

У порушення статті 180 Господарського кодексу у 2016–2017 роках уклалися договори без визначення кількості продукції й ціни договору, що надавало можливість збільшувати її в рази. Як наслідок, підприємством здійснено непродуктивні витрати на **2410,4 тис. гривень.**

Усупереч вимогам частини другої статті 231 Господарського кодексу України керівництво ДП “Укркольорпром” не застосовувало штрафних санкцій за несвоєчасно здійснені розрахунки за поставлений товар, що призвело до недоотримання доходів (**79,5 тис. гривень**).

Незважаючи на те, що ТОВ “Тайнекс” мало заборгованість перед ДП “Укркольорпром” за поставлений товар, у квітні 2017 року з рахунку

підприємства були переведені на рахунки товариства 150 тис. грн з призначенням платежу “за повернення передоплати за обрізь та стружку титанову”. Проте документи, які підтверджують виникнення передоплати, відсутні. Переведення на рахунки приватної фірми державних коштів є їх привласненням сім'єю в. о. директора ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О.

Також в. о. директора ДП “Укркольорпром” уклалися фіктивні договори. Підприємство орендувало у ТОВ “Науково-виробниче підприємство “Васильківський рудовідновний завод” складські приміщення, але за вказаною в договорі адресою розміщені будівлі, які є приватною власністю в. о. керівника ДП “Укркольорпром” Ковалю Ю. О.

Такі дії керівництва ДП “Укркольорпром” підпадають під ознаки статті 190 “Шахрайство”, статті 191 “Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем”, статті 364 Кримінального кодексу України “Зловживання владою або службовим становищем” і Закону України “Про запобігання корупції”: використання службових повноважень чи свого становища з метою отримання неправомірної вигоди. Отже, існують ризики завдання шкоди інтересам держави.

13. З 2015 року фактично не провадить діяльності ДП “Укргумопроект”, усі працівники звільнені. Підприємство не виконує головної функції самостійного суб'єкта господарювання, встановленої статтею 62 Господарського кодексу України: задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності. Виконання статутних завдань протягом 2016–2017 років ДП “Укргумопроект” не забезпечено. Моніторинг ефективності управління підприємством через відсутність звітності Мінекономрозвитку не проводився. Оцінка результатів фінансово-господарської діяльності не здійснювалася. Заходи щодо організації діяльності підприємства ані його керівництвом, ані уповноваженим органом управління не вживалися.

14. Діяльність ДП “Інститут шин” у 2016 році та за 9 місяців 2017 року оцінена як неефективна. Збиток за результатами діяльності за 2016 рік становив 1055,4 тис. грн, за 9 місяців 2017 року – 1161,5 тис. гривень. Порівняно з початком процедури санації (2004 рік) обсяг кредиторської заборгованості боржника скоротився лише на 7,0 відс. (з 30,7 до 28,6 млн гривень). Відсутність плану санації в Мінекономрозвитку унеможливило здійснення повноважень Міністерством, визначених цим планом. Оригінал плану санації або його належним чином завірену копію арбітражним керуючим (Рева М. О.) до аудиту не надано.

Надання з 2011 року ДП “Інститут шин” поворотної фінансової допомоги від інших суб'єктів господарювання лише посилило його фінансову залежність. При цьому договори щодо фінансової допомоги укладені з недотриманням вимог статті 180 Господарського кодексу України в частині погодження істотних умов договору (ціни та строку його дії).

Від ТОВ “Український завод понадвеликогабаритних шин” отримано 8,1 млн грн, що майже вдвічі перевищує активи ДП “Інститут шин” (за даними балансу станом на 30.06.2017 – 4,7 млн гривень). Крім того, станом на 01.10.2017 підприємством не погашено 4,6 млн грн кредиторської заборгованості перед цим товариством, яку воно набуло на підставі договорів про відступлення права вимоги.

За результатами аудиту діяльності ДП “Інститут шин” встановлено окремі порушення норм чинного законодавства. Так, у **порушення вимоги статті 5 Закону України “Про оренду державного та комунального майна”** договори оренди нежитлових приміщень і майданчиків площею більш як 200,0 м² уклалися безпосередньо підприємством, а не ФДМУ. Крім того, виявлені **порушення вимог Методики** розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.95 № 786, **умов договорів** оренди в частині неперерахування до бюджету 70,0 відс. орендної плати за нерухоме майно. Ці порушення усунуто під часі аудиту в повному обсязі.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Про результати аудиту ефективності управління об’єктами державної власності, належними державі матеріальними та іншими активами у сфері проектування підприємств, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, поінформувати Верховну Раду України.

2. Відомості про результати аудиту ефективності управління об’єктами державної власності, належними державі матеріальними та іншими активами у сфері проектування підприємств, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати:

- зобов’язати ФДМУ та Мінекономрозвитку подати пропозиції щодо внесення змін до Переліку об’єктів державної власності, які не підлягають приватизації, але можуть бути корпоратизовані, у частині виключення з нього ДП “Діпроверф”;

- розглянути на засіданні профільного урядового комітету питання ліцензування видів господарської діяльності, на підставі яких мають здійснювати промислове проектування, насамперед із високим та середнім рівнем ризиків;

- зобов’язати Мінекономрозвитку завершити розроблення Стратегії розвитку промисловості України та подати її на розгляд до Кабінету Міністрів України.

3. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству економічного розвитку і торгівлі України і рекомендувати:

- забезпечити проведення конкурсного відбору керівників державних підприємств “Діпроверф”, “Діпропром”, “Укркольорпром” із додержанням Порядку проведення конкурсного відбору керівників суб’єктів господарювання

державного сектору економіки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777;

- забезпечити виконання керівниками ДП “Укрдіпрометз” і “Кривбаспроект” умов укладених з ними контрактів;
- виконати вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 12.05.2015 № 271 щодо підготовки до продажу державних підприємств і передачі функцій з управління зазначеними об’єктами ФДМУ;
- включити до плану проведення внутрішнього аудиту Мінекономрозвитку на 2018 рік контрольні-аналітичні заходи щодо державних підприємств і здійснити їх у встановлені цим планом терміни;
- забезпечити завершення аудиту річної фінансової звітності на ДП “Укрдіпрометз” і проведення такого аудиту надалі на всіх підприємствах, що належать до сфери управління Мінекономрозвитку;
- розглянути питання доцільності існування ДП “Укрдумпроект” і в разі необхідності прийняти рішення про його ліквідацію;
- забезпечити внесення змін до статутів державних підприємств відповідно до вимог чинного законодавства;
- забезпечити складання та затвердження фінансових планів державних підприємств на 2018 рік, затвердження стратегічних планів розвитку та інвестиційних планів підприємств, а також здійснювати контроль за їх виконанням;
- розглянути результати проведеного аудиту на Колегії Міністерства;
- забезпечити виконання плану санації ДП “Інститут шин”, враховуючи вимоги Закону України від 14.05.92 № 2343 “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” щодо виконання органом управління повноважень, передбачених планом санації;
- враховувати вимоги Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об’єктами державної власності та форми подання інформаційно-аналітичних матеріалів для проведення моніторингу;
- забезпечити вжиття заходів щодо усунення державними підприємствами, що були об’єктами аудиту, виявлених недоліків і порушень.

4. Про виявлені ознаки кримінальних правопорушень на державному підприємстві “Державний проектний інститут “Діпроверф”, державному зовнішньоекономічному підприємстві “Укркольорпром” та державному підприємстві “Державний інститут по проектуванню промислових підприємств” поінформувати Національну поліцію України.